

การศึกษาเปรียบเทียบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ: สหภาพยุโรป
และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

A Comparative Study of Economic Integration:
European Union (EU) and ASEAN Economic
Community (AEC)

ผศ. ดร. สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข

17 พฤศจิกายน 2559

ชั้น 32 ห้องบุษราคัม โรงแรมวินเซอร์ สวีทท์ สุขุมวิท 20

มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก)

ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย กำลังพัฒนา

- ปัญหาความยากจน (Poverty)
 - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการผลิตไม่เต็มที่ มีทรัพยากรที่ยังไม่ถูกนำมาใช้
 - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการผลิตไม่มีประสิทธิภาพ
 - โอกาสทางเศรษฐกิจ และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
- ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability)
- ปัญหาการกระจายรายได้ (Income Distribution) และความเป็นธรรมในการกระจายรายได้
- ปัญหากับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap)

แรงผลักดันสู่กระบวนการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

Domestic Needs

- ความต้องการแก้ปัญหาความยากจน ยกระดับรายได้ และมาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ให้สูงขึ้น – ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรการผลิต
- กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) – อาศัยการแข่งขันภายใต้กลไกตลาด (Market Mechanism) ขับเคลื่อนให้เกิด
 - การใช้ทรัพยากรการผลิตที่ยังไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ (Use of idle resources)
 - เพิ่มประสิทธิภาพ และผลิตภาพของปัจจัยการผลิต (Improve efficiency / productivity of resources)
 - Induce more fairly competitions

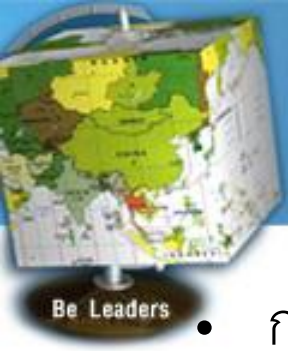
ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การเคลื่อนย้ายของสินค้าระหว่างประเทศ (Trade in Goods)

- การลดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่เป็นภาษีศุลกากร (Tariff Barrier) และไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-tariff Barrier)
- การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation)

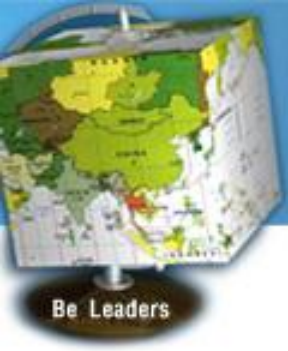
• การเคลื่อนย้ายของบริการระหว่างประเทศ (Trade in Services)

- การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-border Services)
- การบริโภคข้ามพรมแดน (Consumption Abroad)
- การตั้งสถานให้บริการ (Commercial Present)
- การเคลื่อนย้ายของบุคคลากรวิชาชีพเพื่อการบริการ (Movement of Natural Persons) : เป็นการให้บริการวิชาชีพ (Professional Services)

ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- การเปิดเสรีทางการลงทุนระหว่างประเทศ (Investment Liberalization) ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายของทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาค (ประเด็นด้านการลงทุน เช่น การอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมโดยคนต่างชาติ การให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน การระงับข้อพิพาท ฯลฯ)
 - การผลิต (Manufacturing)
 - การเกษตร (Agriculture)
 - การประมง (Fishery)
 - การป่าไม้ (Forestry) และ
 - การเหมืองแร่ (Mining)

ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- การเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ (จะเป็นการใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศในรูปของการออมระหว่างประเทศ – international savings)
 - การเคลื่อนย้ายของทุนระยะสั้น (Capital Flows - การลงทุนในตราสารทางการเงินในตลาดรอง (Secondary market))
 - การเคลื่อนย้ายของทุนระยะยาว (FDI, FPI ที่เป็น IPO)

ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- การเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิตแรงงานระหว่างประเทศ (เป็นการใช้ประโยชน์จากแรงงานส่วนเกิน – Labor Surplus - ระหว่างประเทศ
 - แรงงานทักษะสูง (Skilled Labor) เช่น แรงงานทางด้านการบริหารจัดการ
 - แรงงานทักษะต่ำ (Unskilled Labor) - นโยบายแรงงานต่างด้าว
- การเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร ฯลฯ การใช้ประโยชน์และผลกระทบจากทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องใช้ร่วมกันระหว่างประเทศ (Economic of externality: Positive and Negative) แม่น้ำ การประมงระหว่างประเทศ ทรัพยากรใต้ทะเล โรคระบาด โรคติดต่อ ฯลฯ

เครื่องมือของการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การเปิดประเทศมากขึ้นโดยกระบวนการเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุน
(Trade and Investment Liberalization)

- การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration)
 - ความตกลงพหุภาคี (Multilateral Agreement) เช่น WTO
 - ความตกลงระดับภูมิภาค (Regional Agreement) เช่น APEC, ASEAN, AFTA, ASEAN+1, ASEAN+3 +6, RCEP ฯลฯ
 - ความตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement)
- ความร่วมมือ / พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Economic Cooperation)
- การอำนวยความสะดวกในภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการสนับสนุน (Facilitation)

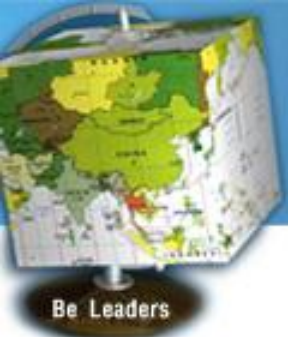
เงื่อนไขการทำงานของระบบเศรษฐกิจภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

- อาศัยกลไกตลาด (Market Mechanism)
- อาศัยการแข่งขันที่เป็นธรรม (Fair Competition): ต้องมีการแข่งขัน และเป็นการแข่งขันที่เป็นธรรม
- มีการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity Improvement) ของปัจจัยการผลิต เพื่อเป็นการรักษา และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Country Competitiveness)
- มีกระบวนการสร้างมูลค่าของผลผลิต (Value Creation)

International Economic Integration

- **Economic integration** is concern with the removal of trade barriers or impediments between at least two participating nations and the establishment of cooperation and coordination between them.
- **Globalization** refers to the growing economic interdependencies of countries worldwide through the increasing volume and variety of cross-border transactions in goods and services and of international capital flows, as well as through the rapid widespread diffusion of technology and information.

Forms of Economic Integration

- Recently, there is a development of economic integration particularly free trade agreement; bilateralism, plurilateral, regionalism, and multilateral.
- Free trade area – involves country combination, where the member nations remove all trade impediments among themselves but retain their freedom concerning their policy making toward non-member countries.

Forms of Economic Integration

- Customs Union – is similar to a free trade area except that the member nations must conduct and pursue common external commercial relations such as common tariff policies on imports from non-member nations.
- Common Market – is a particular customs union that allows not only free trade of products and services but also free mobility of production factors (capital, labor, and technology) across national member borders.

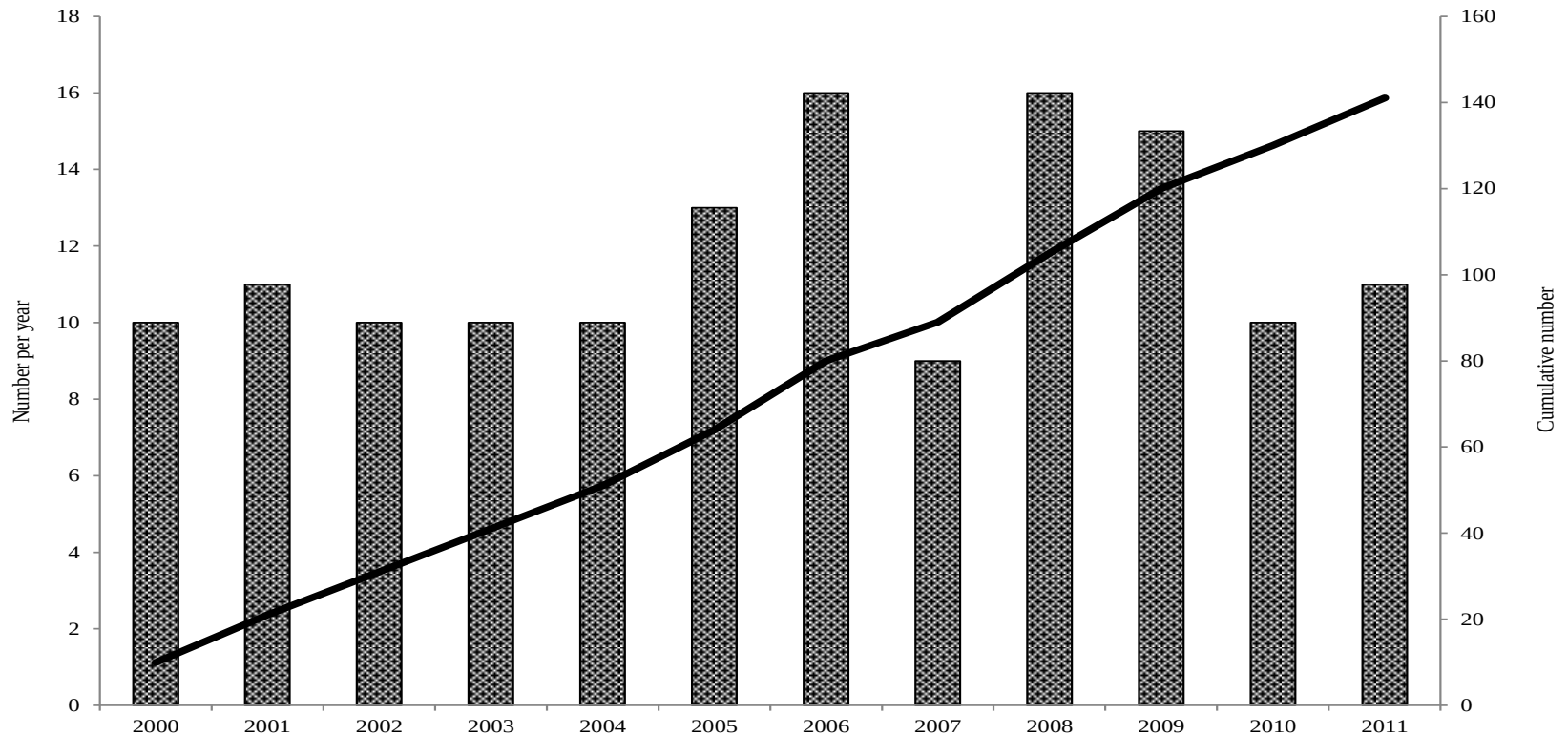
Forms of Economic Integration

- Economic Union – is a particular common market that involves unification of monetary and fiscal policies. Participants introduce a central authority to exercise control over these matters so that member nations virtually become an enlarged single “country” in an economic sense.

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความตกลงในระดับภูมิภาค และทวิภาคี

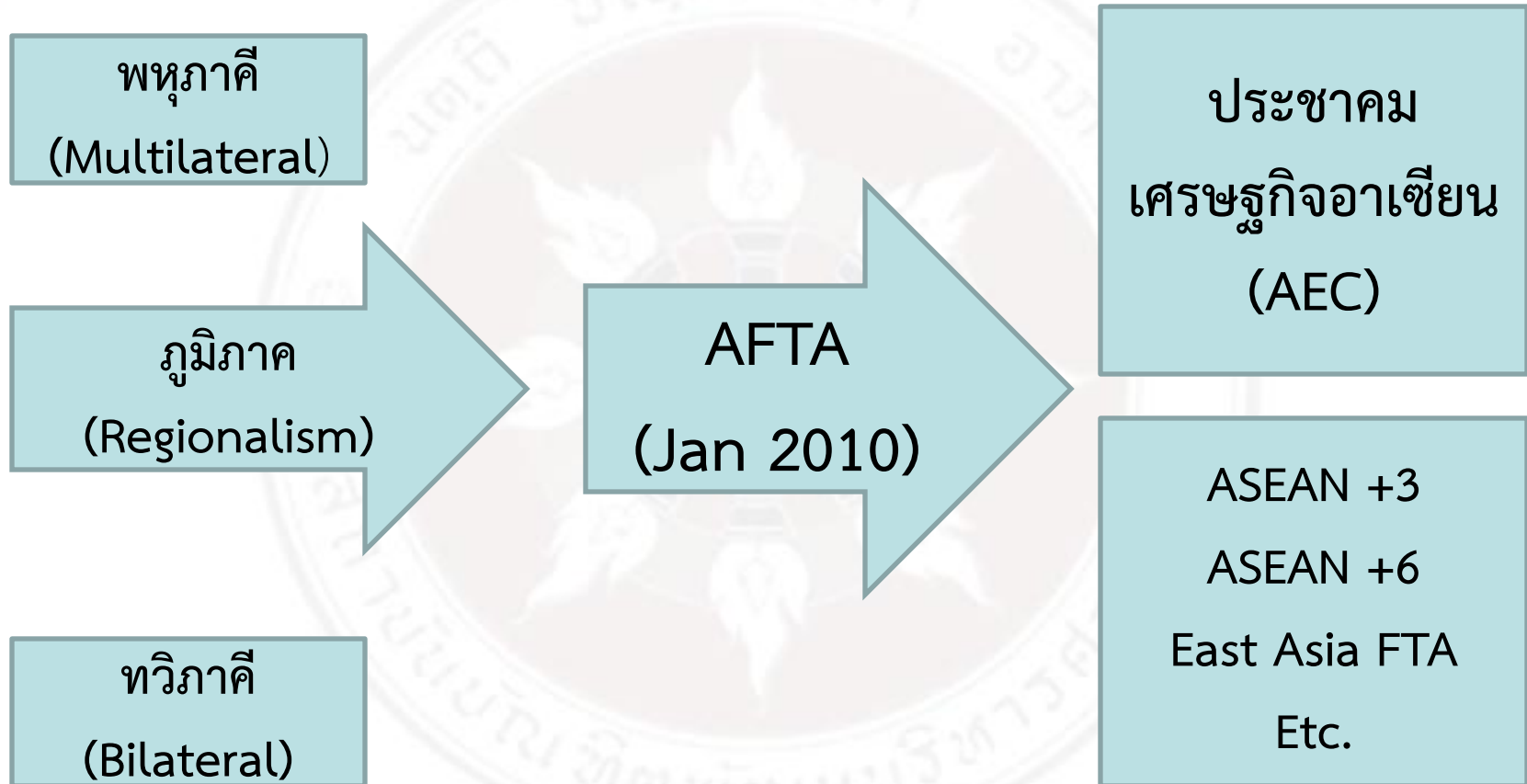
Chart 14
Number of physical RTAs that entered into force since 2000

Source: WTO Secretariat.

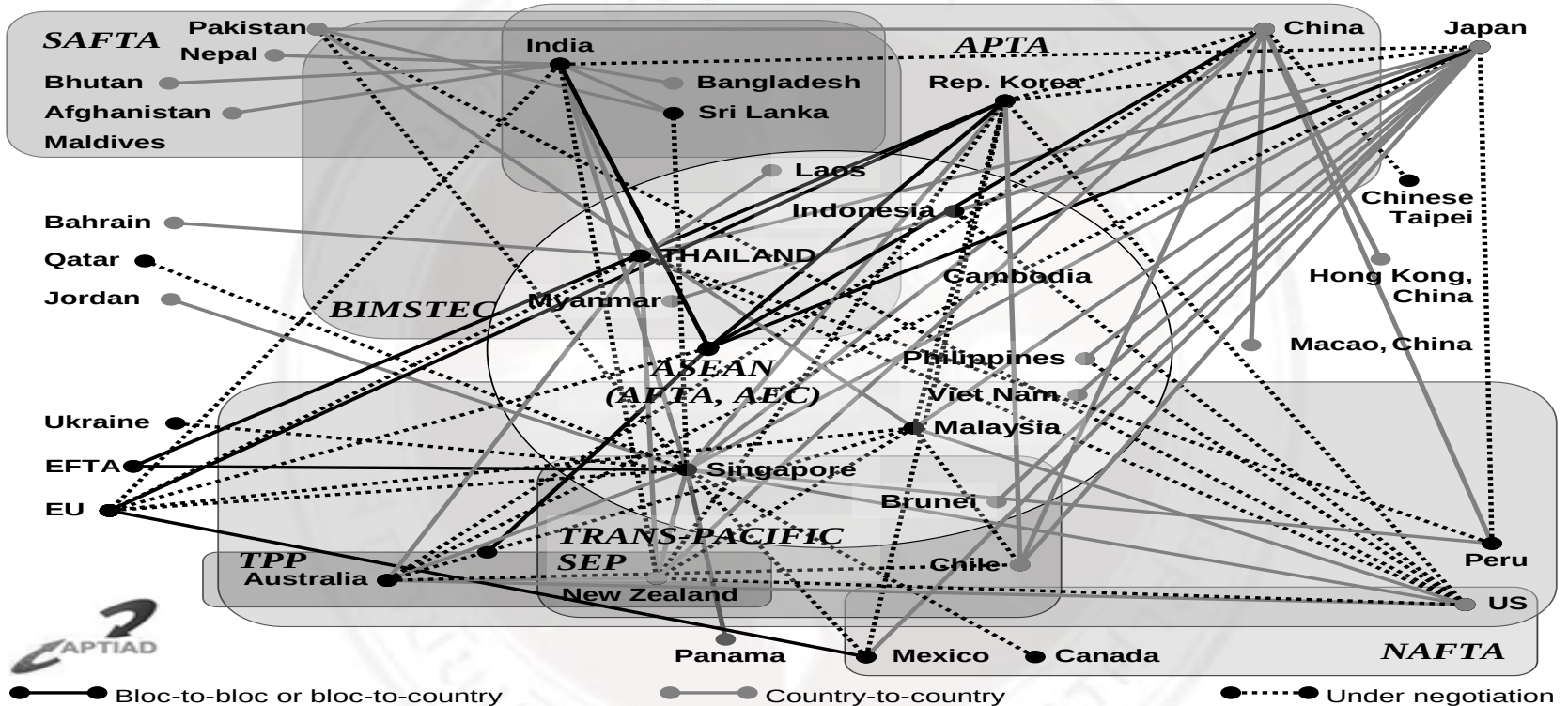
การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

ASEAN Economic Integration

Chart II.2
ASEAN 'Noodle Bowl'

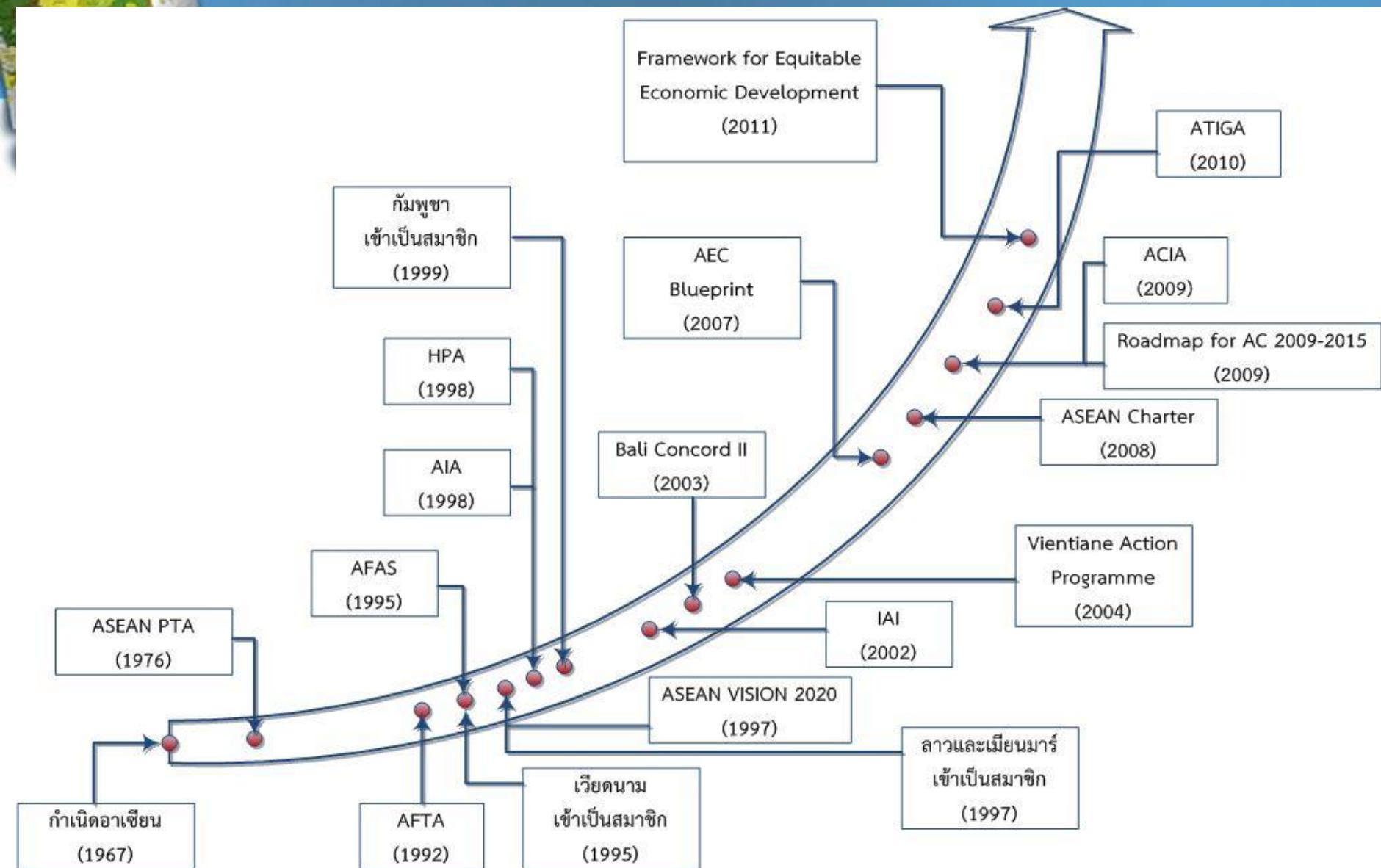
SAFTA = South Asian Free Trade Agreement; **APTA** = Asia-Pacific Trade Agreement (previously known as Bangkok Agreement, negotiated under UN-ESCAP); **BIMSTEC** = Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (under negotiation); **AFTA** = ASEAN Free Trade Area; **AEC** = ASEAN Economic Community (under negotiation); **Trans-Pacific SEP** = Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement; **NAFTA** = North American Free Trade Agreement; **TPP** = Trans-Pacific Partnership Agreement (under negotiation)

Source: Data from Asia-Pacific Trade and Investment Agreements Database (APTIAD, www.unescap.org/tid/aptiad/), [July 2011]. Graphic adapted from an original by Mia Mikic. See Mikic, Mia (2009), *ASEAN and Trade Integration*, UN ESCAP Staff Working Paper 01/09, 8 April. Some agreements are not included.

AEC 2015: มีเป้าหมายสำคัญ

- การเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียว (Single market and production base)
- การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (Improved regional competitiveness)
- การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Regional economic development equity)
- การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก (Global integration)

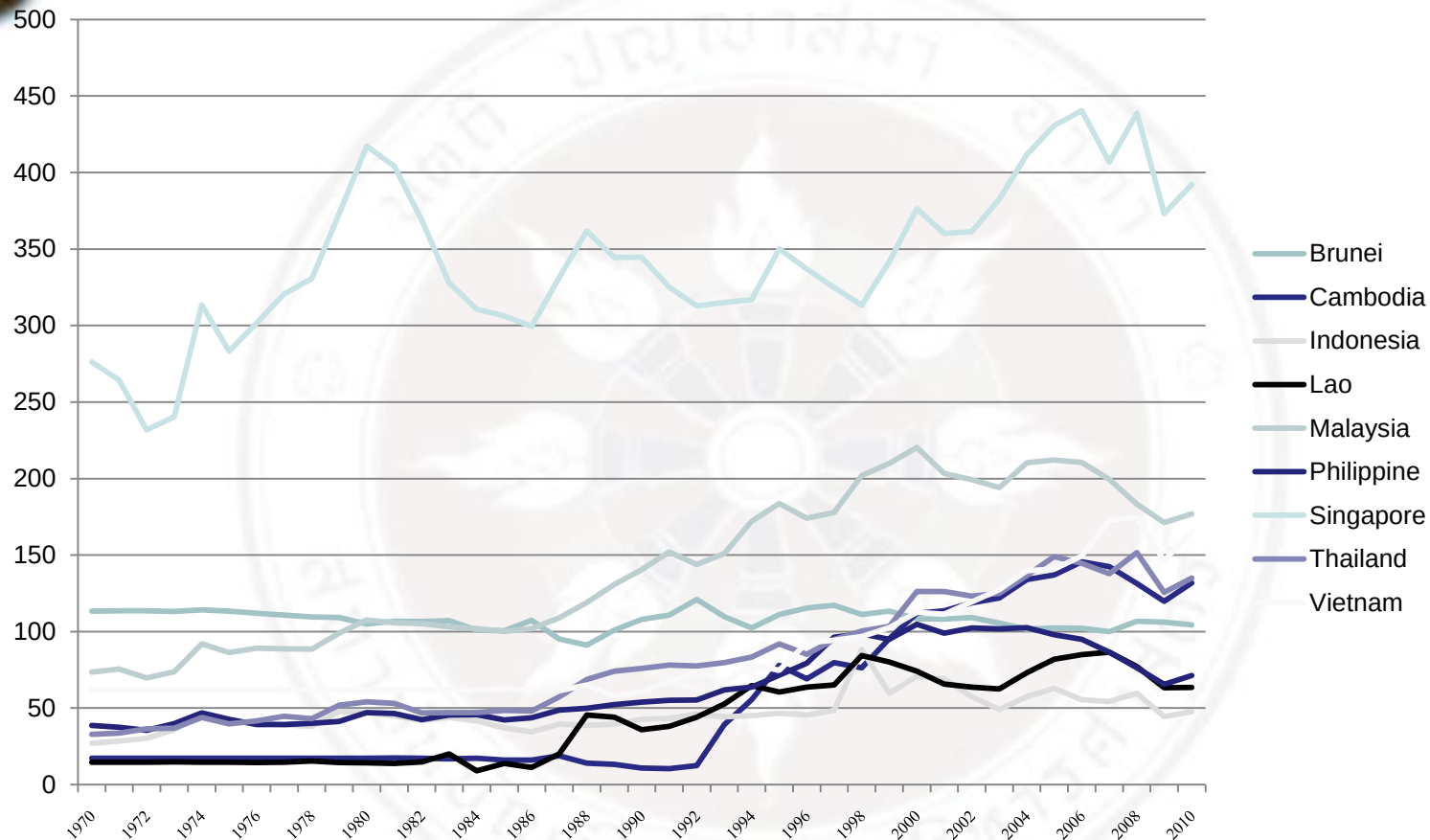

ความเชื่อมโยงของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยรวมของอาเซียน (Growth Connection)

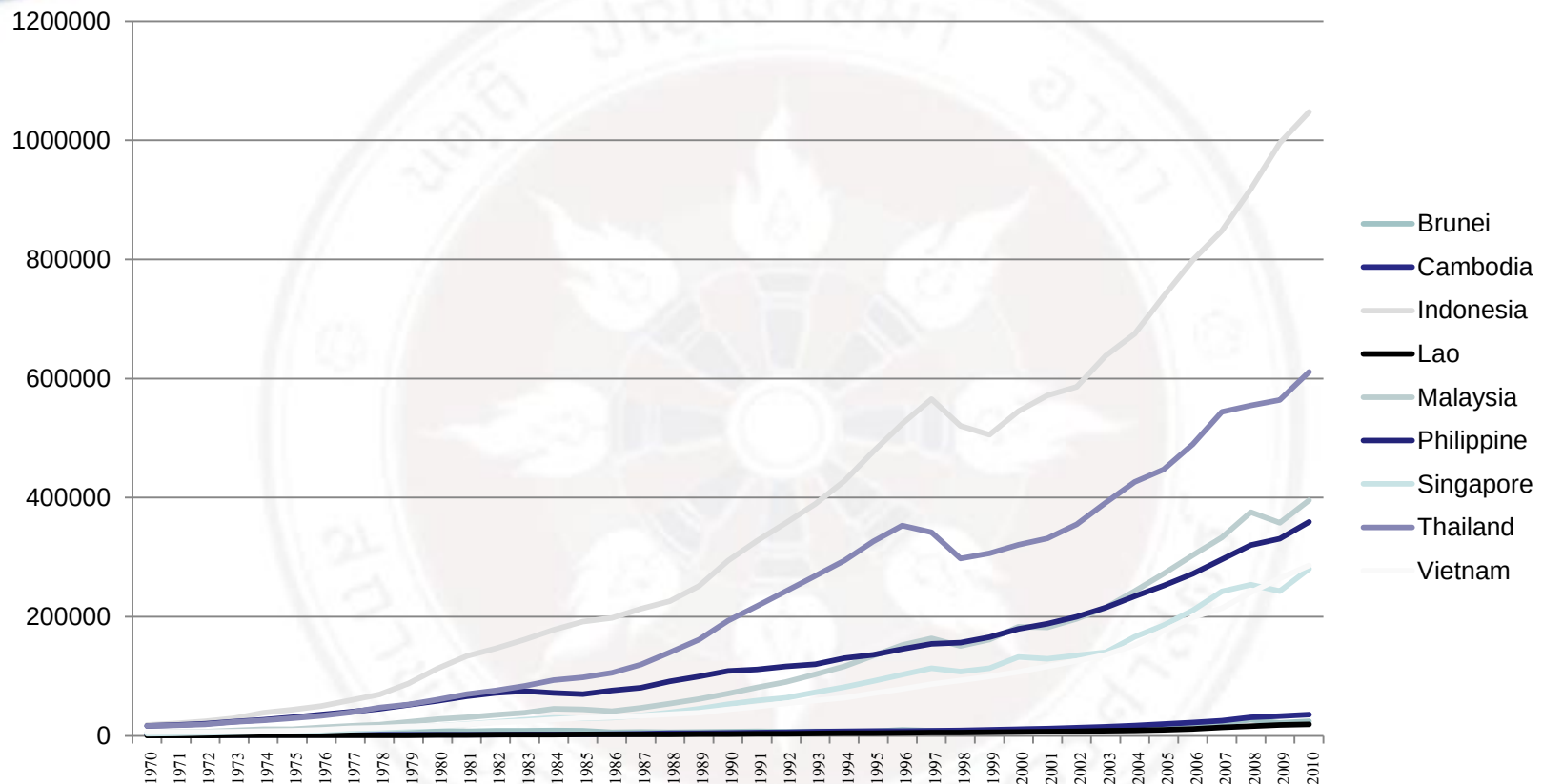
สัดส่วนของภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของประเทศสมาชิกอาเซียน (PPP Converted) ระหว่างปี ค.ศ. 1970-2010 (%)

ที่มา: ข้อมูลจาก Pennworld Table http://pwt.sas.upenn.edu/php_site/pwt71/pwt71_form.php

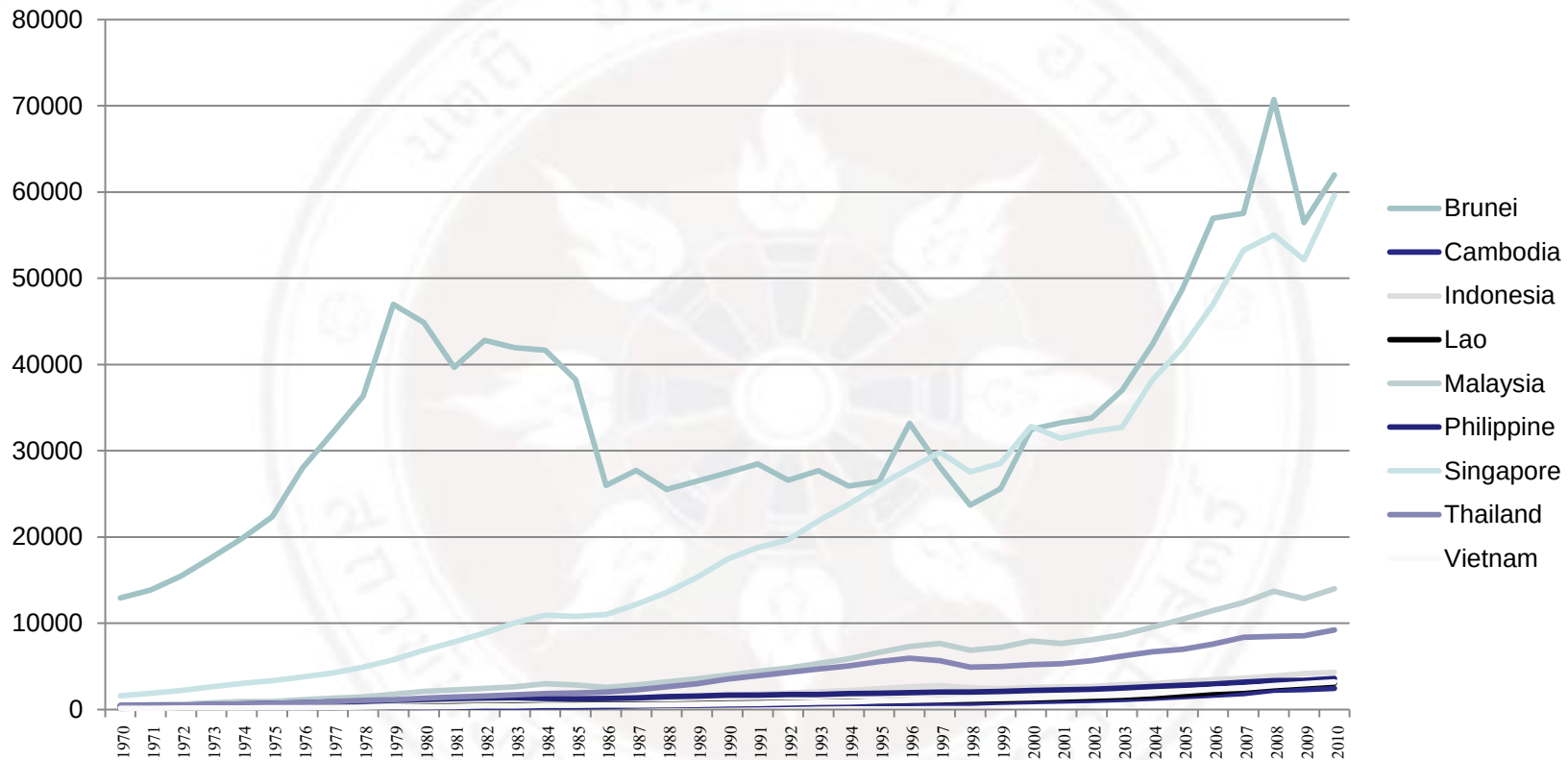
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศสมาชิกอาเซียน ระหว่างปี ค.ศ. 1970-2010 (in millions of I\$)

ที่มา: ข้อมูลจาก Pennworld Table http://pwt.sas.upenn.edu/php_site/pwt71/pwt71_form.php

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประเทศสมาชิกอาเซียน ระหว่างปี ค.ศ. 1970-2010 (in I\$)

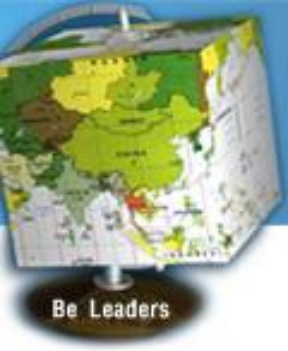

ที่มา: ข้อมูลจาก Pennworld Table http://pwt.sas.upenn.edu/php_site/pwt71/pwt71_form.php

ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

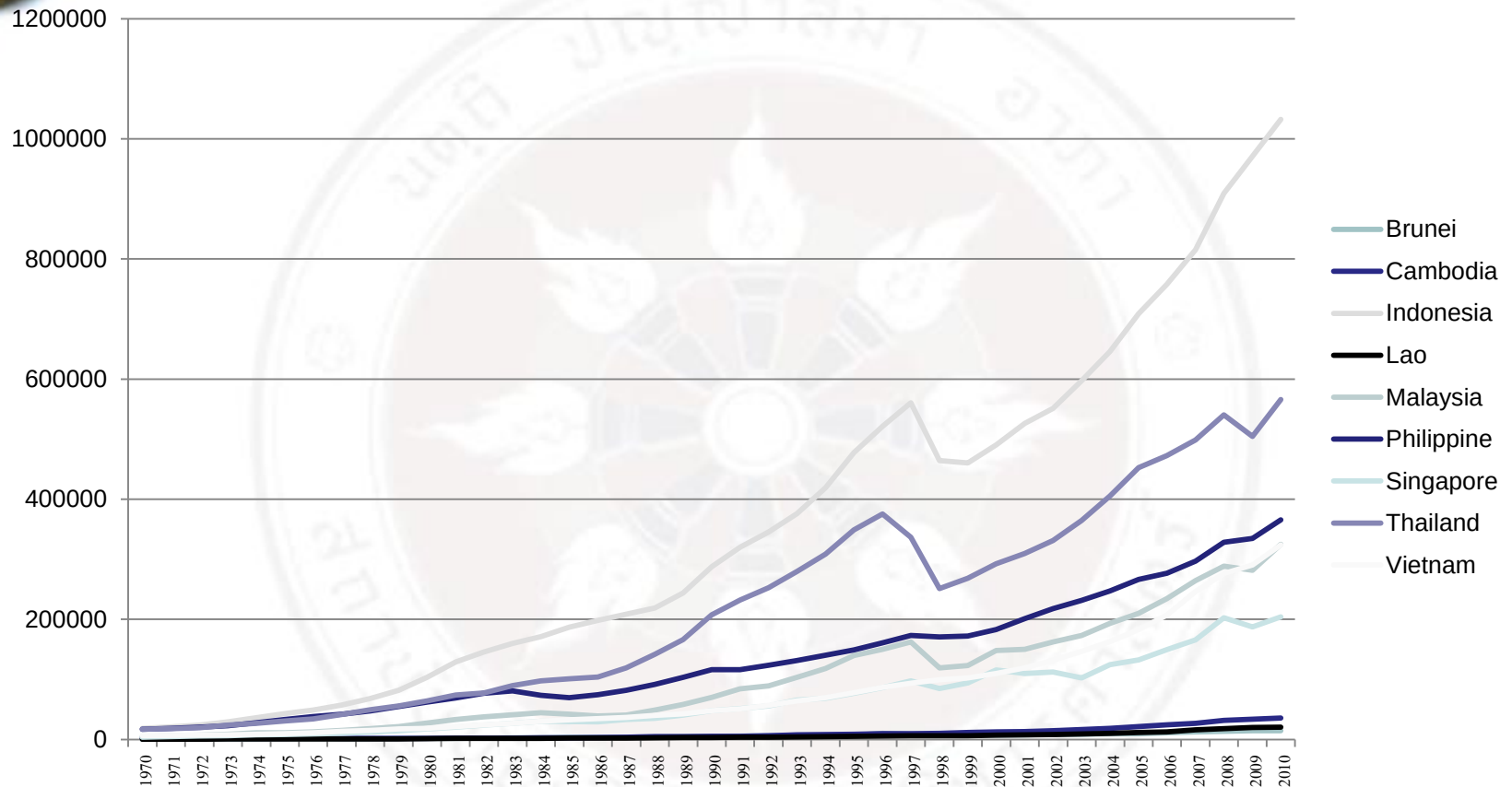
	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
บรูไน	n.a.	-1.3388 (0.4518)	No	-1.1648 (0.5649)	-0.1775 (0.0554)	-0.0855 (0.0296)	-0.0829 (0.0397)	No	-0.3166 (0.0786)
กัมพูชา	(-)	n.a.	-0.0350 (0.0080)	No	No	No	No	0.0107 (0.0031)	No
อินโดนีเซีย	No	(-)	n.a.	132.6884 (7.3080)	No	5.7469 (0.5368)	No	1.4102 (0.0698)	52.1196 (11.5301)
ลาว	(-)	No	(+)	n.a.	0.0270 (0.0019)	0.0273 (0.0027)	0.0415 (0.0013)	0.0112 (0.0008)	No
มาเลเซีย	(-)	No	No	(+)	n.a.	0.3568 (0.2055)	1.4519 (0.0395)	No	2.9099 (0.3321)
ฟิลิปปินส์	(-)	No	(+)	(+)	(+)	n.a.	0.6131 (0.1549)	0.2819* (0.0563)	0.5056* (0.0978)
สิงคโปร์	(-)	No	No	(+)	(+)	(+)	n.a.	0.2019 (0.0208)	1.9063 (0.1508)
ไทย	No	(+)	(+)	(+)	No	(+)	(+)	n.a.	14.0757 (2.4884)
เวียดนาม	(-)	No	(+)	No	(+)	(+)	(+)	(+)	n.a.

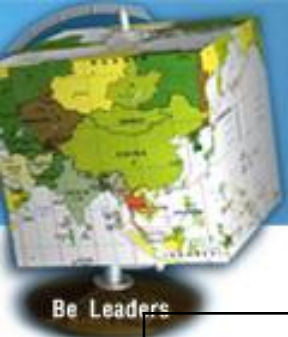
ความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศ (Connections of Domestic Components)

มูลค่าภาคเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Absorption) ของสมาชิกอาเซียน ระหว่างปี ค.ศ. 1970-2010 (in millions of I\$)

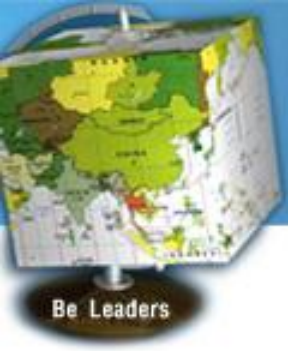

ที่มา: ข้อมูลจาก Pennworld Table http://pwt.sas.upenn.edu/php_site/pwt71/pwt71_form.php

ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Absorption) ระหว่างคู่ประเทศสมาชิกอาเซียน

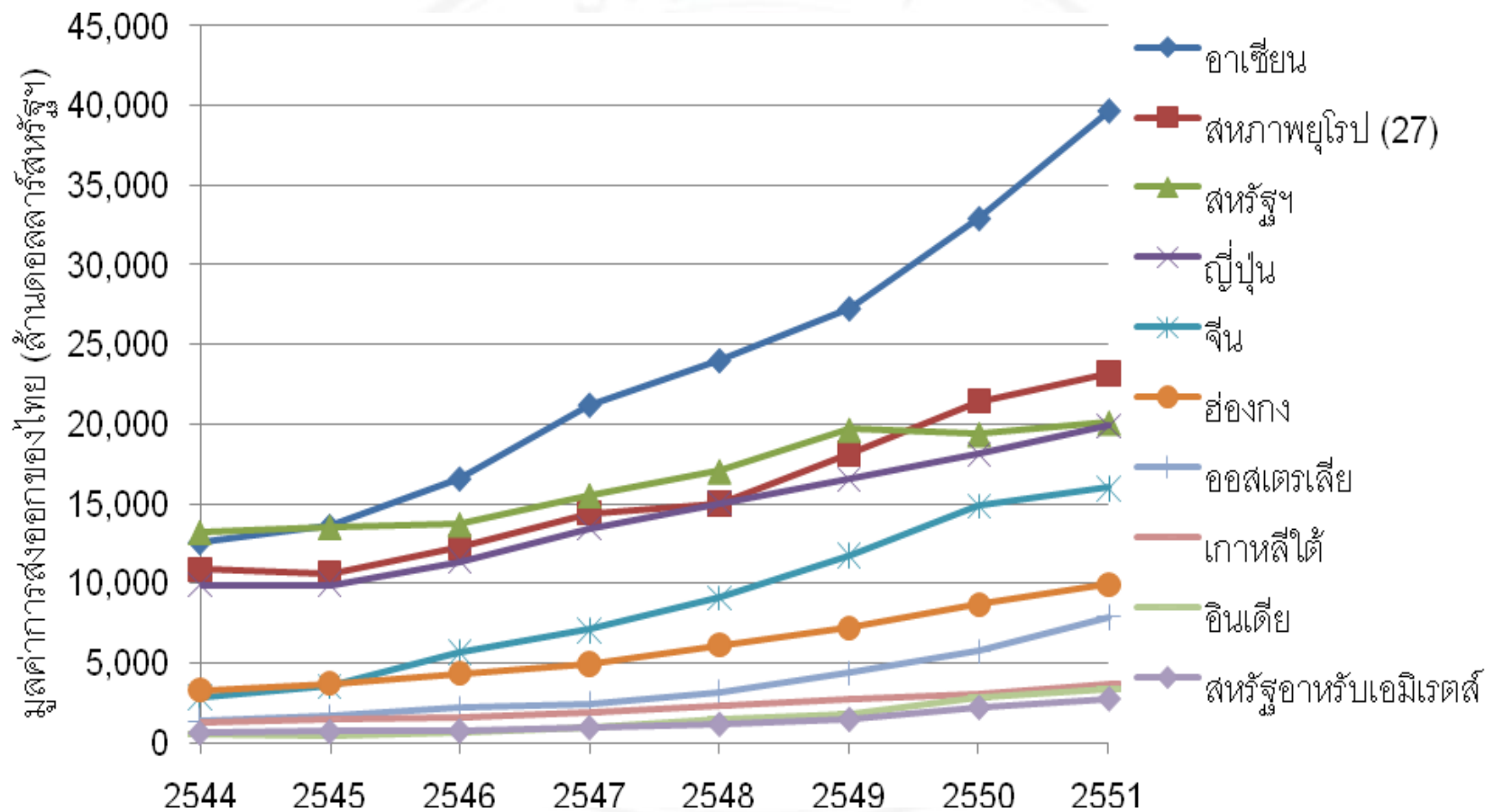
	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
บรูไน	n.a.	No	No	No	No	0.0758 (0.0080)	No	0.0252 (0.0008)	No
กัมพูชา	No	n.a.	No	No	No	No	No	No	No
อินโดนีเซีย	No	No	n.a.	No	No	3.9888 (0.2632)	4.4058 (0.2787)	No	8.8207 (0.7358)
ลาว	No	No	No	n.a.	0.0328 (0.0032)	No	No	0.0127 (0.0019)	0.0795 (0.0028)
มาเลเซีย	No	No	No	(+)	n.a.	1.2376 (0.0776)	1.5899 (0.0553)	0.1545 (0.0769)	4.4982 (0.7217)
ฟิลิปปินส์	(+)	No	(+)	No	(+)	n.a.	1.2654 (0.1015)	0.2371 (0.0794)	2.4686 (0.2763)
สิงคโปร์	No	No	(+)	No	(+)	(+)	n.a.	0.4228 (0.0406)	1.3875 (0.0926)
ไทย	(+)	No	No	(+)	(+)	(+)	(+)	n.a.	6.1850 (0.7454)
เวียดนาม	No	No	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	n.a.

ความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจการค้า ระหว่างประเทศ (Trade Connection)

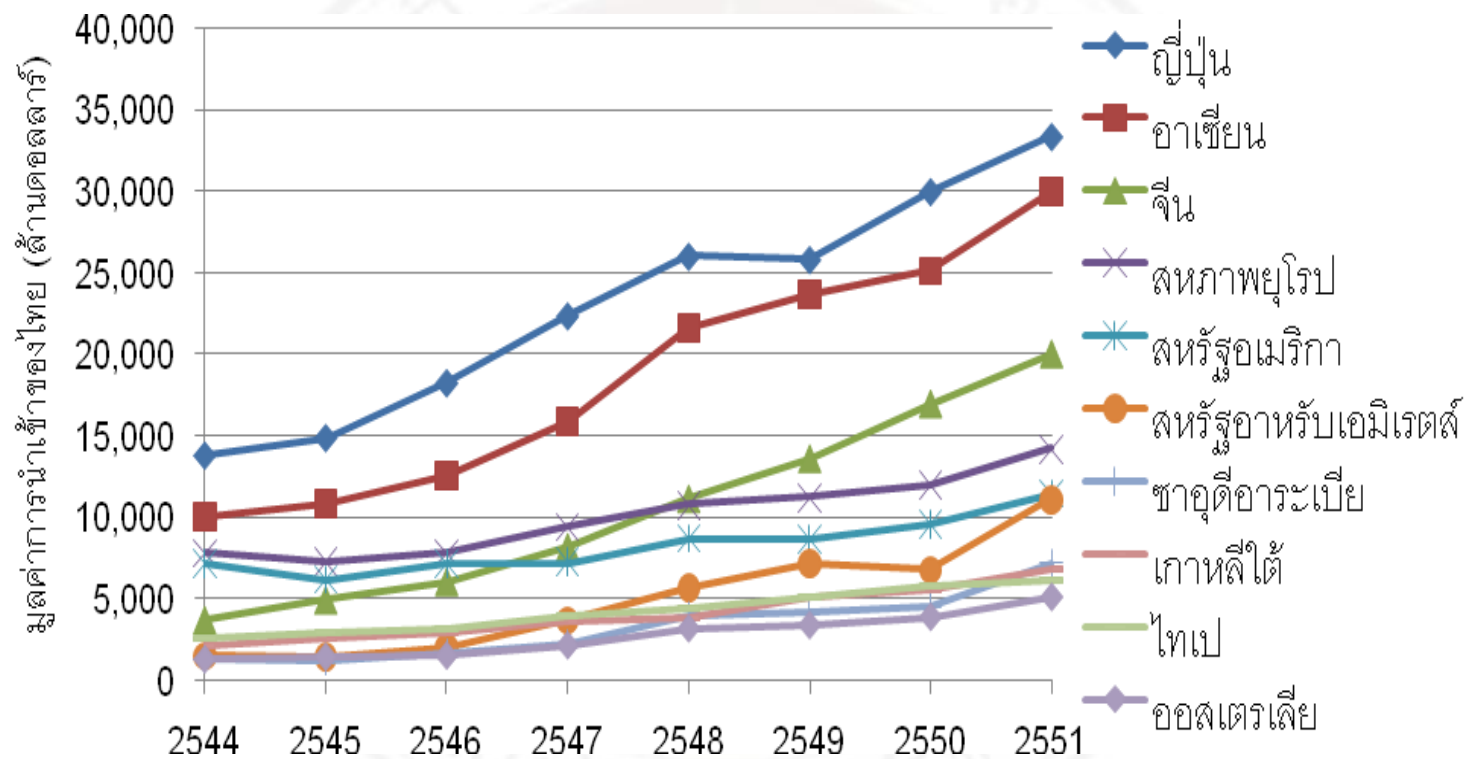

อาเซียนในฐานะที่เป็นตลาดส่งออกของไทย

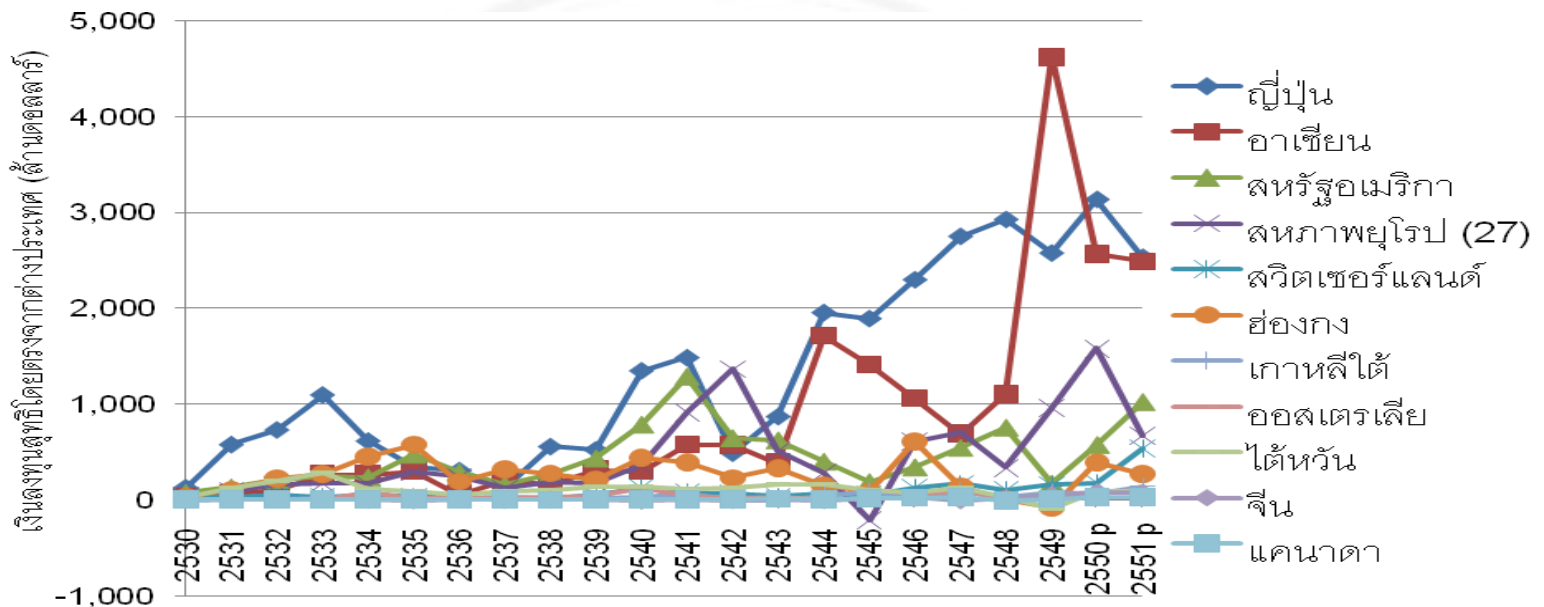
การนำเข้าสินค้าของไทยจากอาเซียน

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2530 - 2551

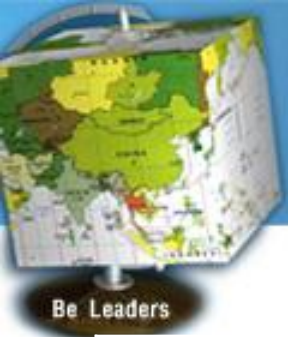
ASEAN +3 +6 มีแนวโน้มของการขยายตัวด้านการลงทุน และจะเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อไทยและอาเซียนในการเจรจาทำความตกลง

Composition of ASEAN's service trade

(% of total ASEAN service trade)

Service Category	Exports		Imports	
	1990	2006	1990	2006
Transport	17.3	26.6	46.8	39.8
Travel	45.3	30.1	19.7	15.8
Communications	0.0	2.5	0.0	1.6
Construction	0.0	2.0	0.0	2.1
Insurance	0.4	1.6	4.9	3.9
Financial services	0.0	3.4	0.0	1.0
Computer and information services	0.0	1.1	0.0	1.0
Royalties and license fees	0.0	0.6	0.7	9.6
Other business services	33.3	27.0	24.9	19.3
Personal, cultural, recreational service	0.0	0.9	0.0	1.2
Government services	2.3	0.7	1.8	0.7

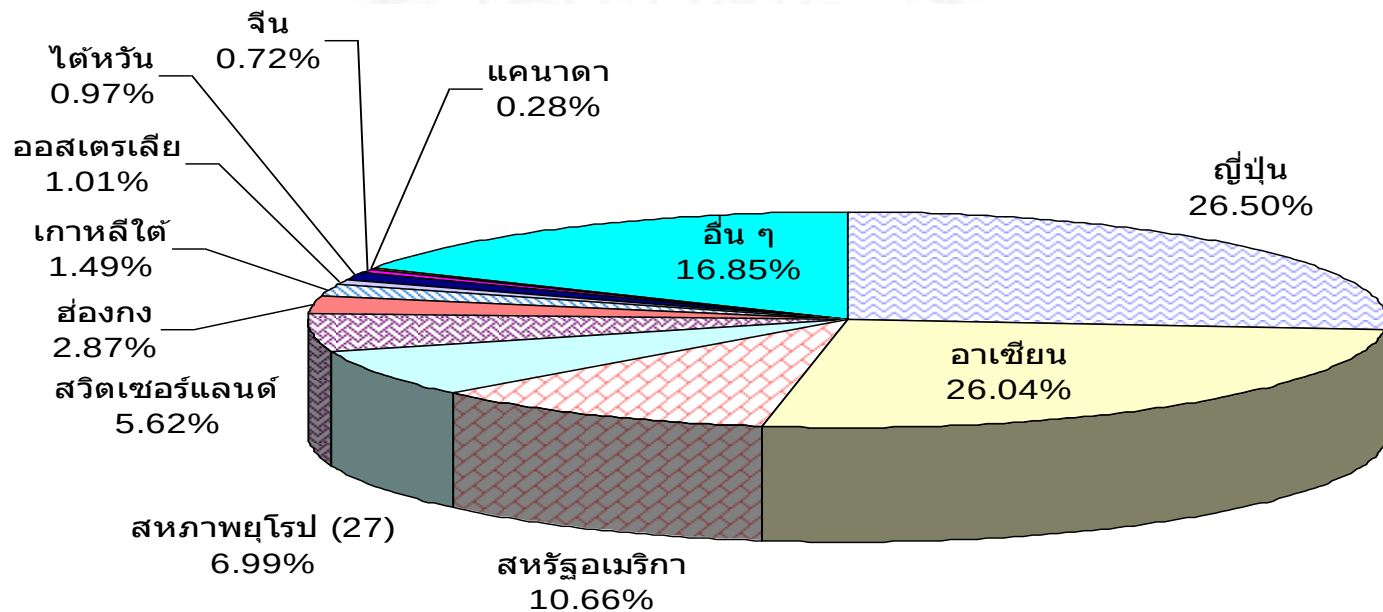

Ad Valorem Equivalents in Services (%) (Source: Michigan Model)

	Indonesia	Malaysia	Philippines	Singapore	Thailand	Vietnam
Electricity, Gas and water	-	-	-	-	-	-
Construction	6.0	4.0	15.0	-	13.5	6.0
Trade and Transport	12.0	4.5	17.0	2.5	17.0	7.5
Other Private Services	21.5	3.5	17.5	3.0	17.0	9.5
Government services	10.5	5.5	10.5	5.5	13.0	10.5

สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ ในประเทศไทย ปี 2551

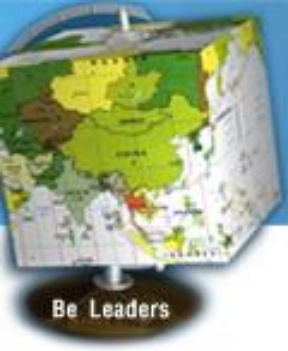
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปัจจุบัน อาเซียนและกลุ่มประเทศ +3 +6 นอกจากจะมีบทบาทด้าน
การค้าแล้วยังมีบทบาทด้านการลงทุนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

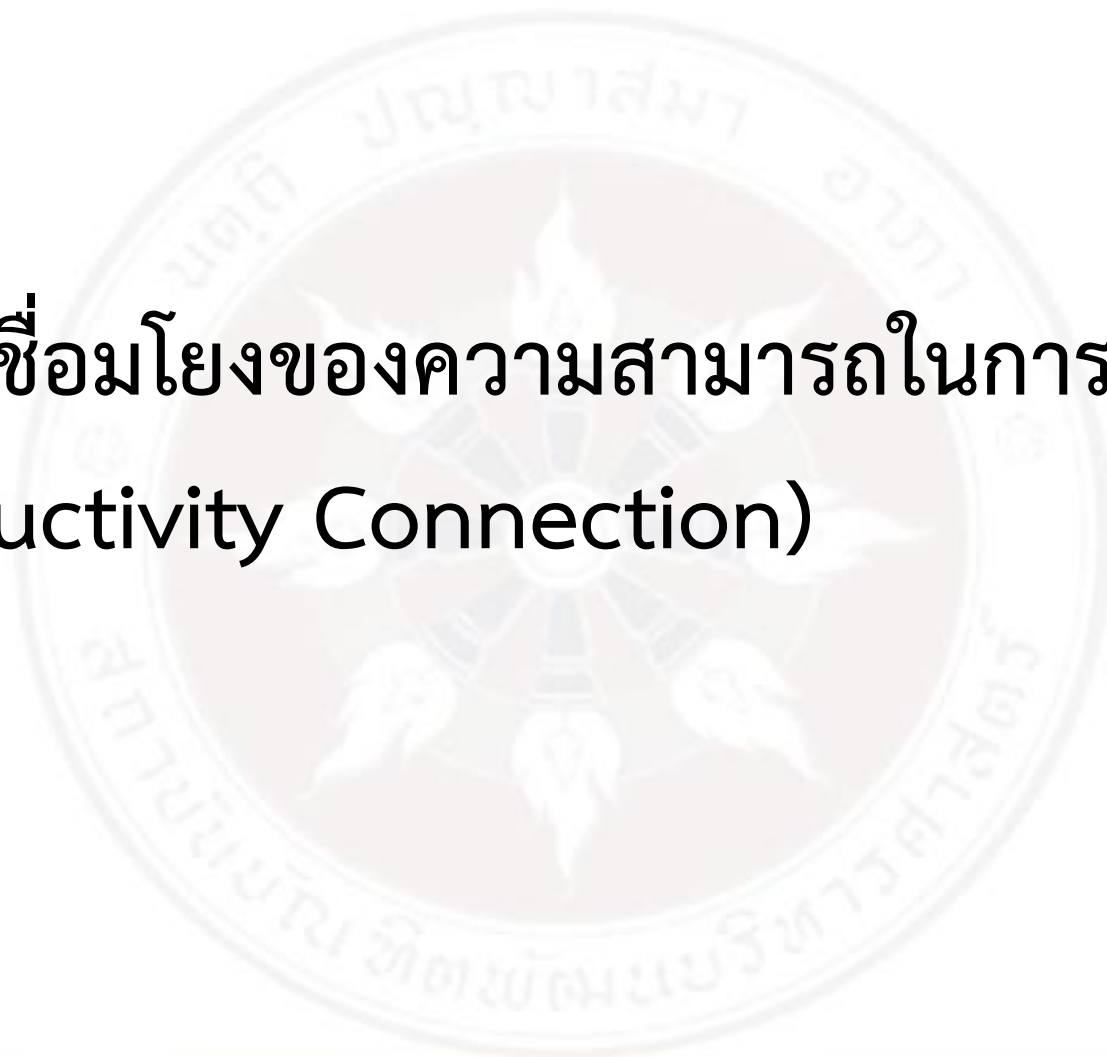

ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของภาคการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างคู่ประเทศสมาชิกอาเซียน

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
บรูไน	n.a.	No	No	No	No	0.0852 (0.0090)	No	No	0.1971 (0.0567)
กัมพูชา	No	n.a.	-1.5985 (0.4167)	-27.0034 (3.4024)	-0.1635 (0.0462)	-0.2672 (0.0815)	No	-0.0960 (0.0288)	0.0659 (0.0177)
อินโดนีเซีย	No	(-)	n.a.	No	0.5230 (0.0995)	1.7532 (0.1483)	No	No	12.8534 (1.8534)
ลาว	No	(-)	No	n.a.	0.0184 (0.0009)	No	0.0122 (0.0006)	0.0171 (0.0009)	0.2621 (0.0372)
มาเลเซีย	No	(-)	(+)	(+)	n.a.	No	No	0.8689 (0.1656)	13.7631 (2.8336)
ฟิลิปปินส์	(+)	(-)	(+)	No	No	n.a.	0.2769 (0.0189)	No	-3.5244 (0.6285)
สิงคโปร์	No	No	No	(+)	No	(+)	n.a.	No	No
ไทย	No	(-)	No	(+)	(+)	No	No	n.a.	No
เวียดนาม	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(-)	No	No	n.a.

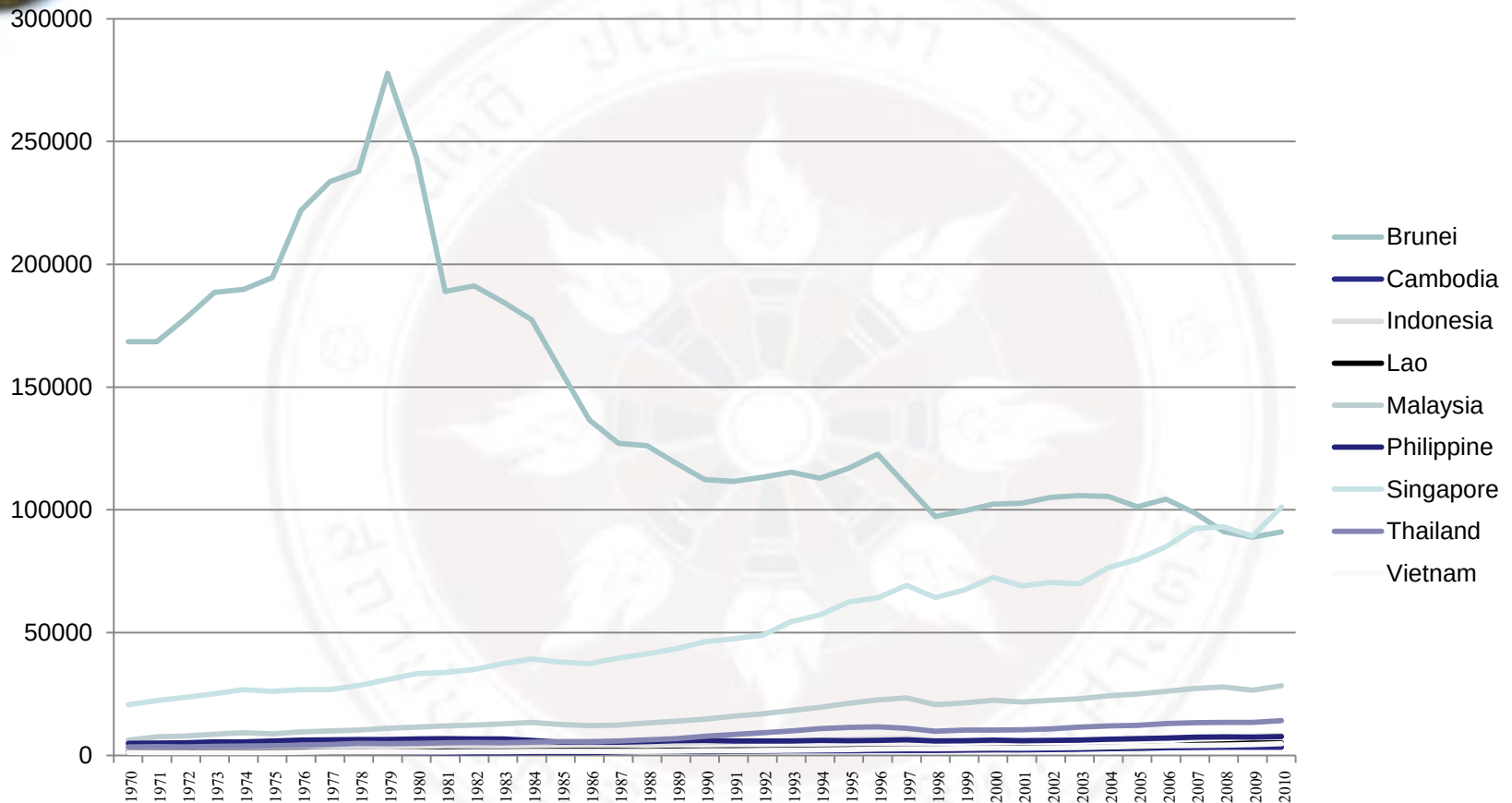

ความเชื่อมโยงของความสามารถในการแข่งขัน (Productivity Connection)

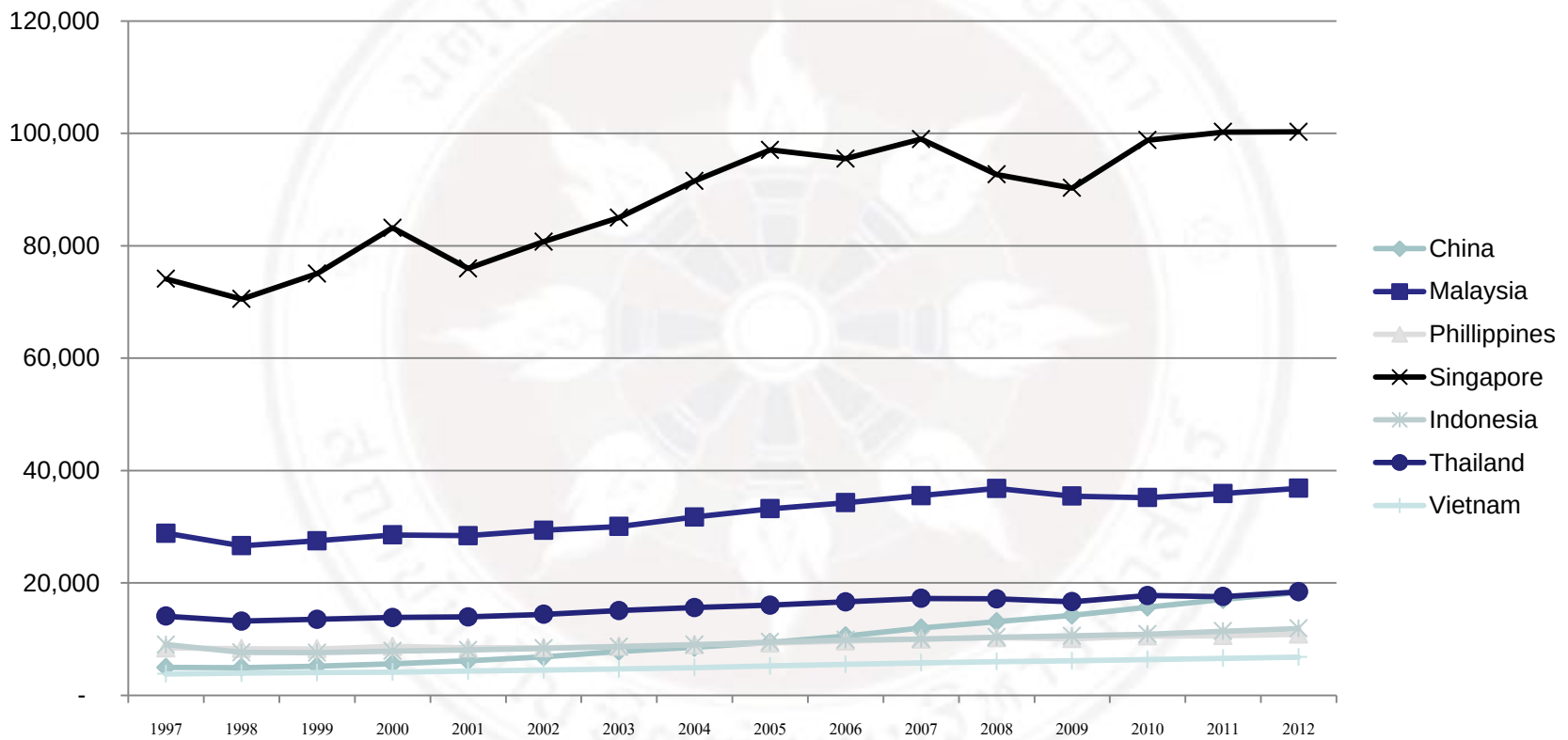
ผลิตภาพแรงงานของประเทศสมาชิกอาเซียน (Real GDP per worker at 2005 constant prices) ระหว่างปี ค.ศ. 1970-2010

ที่มา: ข้อมูลจาก Pennworld Table http://pwt.sas.upenn.edu/php_site/pwt71/pwt71_form.php

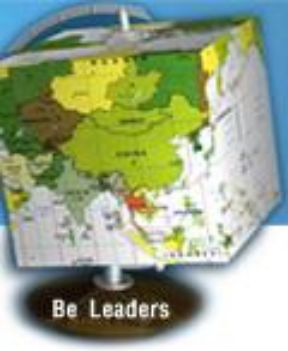
Labor Productivity (GDP per person employed)

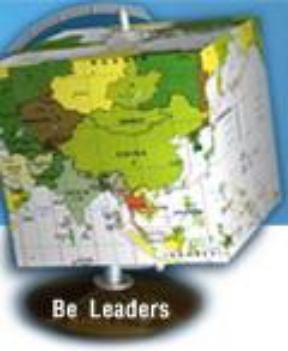
ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพในระยะยาวของผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) ระหว่างคู่ประเทศสมาชิกอาเซียน

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
บรูไน	n.a.	No	No	No	No	No	No	No	251.0334 (74.1381)
กัมพูชา	No	n.a.	0.7747* (0.1539)	0.4641 (0.4610)	0.1482* (0.0246)	0.5518* (0.2746)	0.0397 (0.0056)	0.0295* (0.0455)	0.8854 (0.1212)
อินโดนีเซีย	No	(+)	n.a.	No	No	No	No	No	-4.0305 (0.7820)
ลาว	No	(+)	No	n.a.	No	No	0.0291 (0.0028)	0.1603 (0.0330)	-4.6925 (1.6520)
มาเลเซีย	No	(+)	No	No	n.a.	No	No	No	-8.0073 (3.6997)
ฟิลิปปินส์	No	(+)	No	No	No	n.a.	No	No	29.2867 (7.7103)
สิงคโปร์	No	(+)	No	(+)	No	No	n.a.	No	No
ไทย	No	(+)	No	(+)	No	No	No	n.a.	-6.8205 (2.4732)
เวียดนาม	(+)	(+)	(-)	(-)	(-)	(+)	No	(-)	n.a.

ข้อสรุปจากความเชื่อมโยงของอาเซียน

- แม้อาเซียนจะได้มีการพัฒนาระดับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นลำดับ ยังมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่ไม่เป็นไปในลักษณะที่เกื้อหนุนและสอดคล้องกัน และในหลายกรณียังไม่พบความสัมพันธ์เชิงคุณภาพในระยะยาวระหว่างคู่สมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างคู่สมาชิกในกลุ่มอาเซียนใหม่ หรือระหว่างคู่สมาชิกอาเซียนใหม่และสมาชิกอาเซียนเดิม
- สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียน-5
 - มีความสัมพันธ์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ และมีความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศบ้าง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก

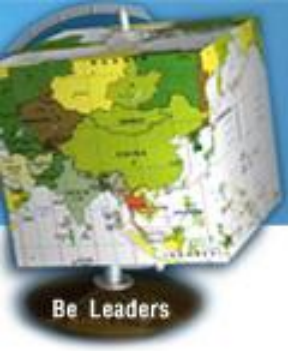
ข้อสรุปจากความเชื่อมโยงของอาเซียน

- อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงของการค้าระหว่างประเทศมีผลที่หลากหลายทั้งความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน ทดแทนกัน และไม่มีความสัมพันธ์กัน
- ส่วนความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของผลิตภาพแรงงาน โดยส่วนใหญ่ไม่มีความเชื่อมโยงกัน แสดงให้เห็นว่ากระบวนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเท่าที่มีการดำเนินการมาและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกยังไม่เป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันร่วมกัน

ข้อสรุปจากความเชื่อมโยงของอาเซียน

- ดังนั้น การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะประสบความสำเร็จ ยังมี
ความจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขของการทำความตกลงให้เป็นการอำนวยความสะดวกต่อการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าให้มีลักษณะเป็นการ
เกื้อกูลกันมากขึ้น ลดความสัมพันธ์ที่มีลักษณะทดแทนกัน และเมื่อมีการ
เปิดกว้างมากขึ้นสำหรับการค้าในภาคบริการ การลงทุน และการ
เคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิต ภายใต้กรอบความตกลง AEC ก็ควรจะได้
คำนึงถึงเงื่อนไขที่จะส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาผลิตภาพการผลิต
และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมาชิก และภูมิภาค
อาเซียน

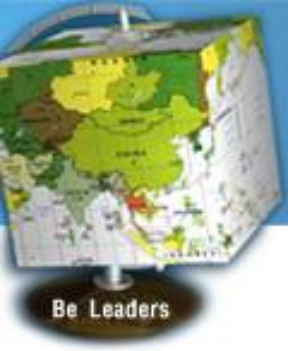
สหภาพยุโรป (European Union)

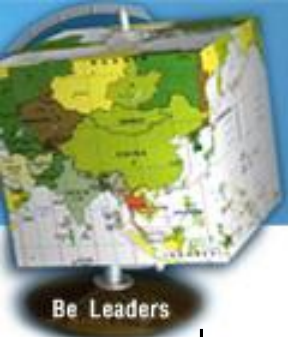
Overview

- สหภาพยุโรป (European Union) เป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในชั้นเกือบสุดท้ายก่อนจะเป็นประเทศเดียวกัน ยกเว้นแต่เพียงยังไม่มีนโยบายต่างประเทศ และความมั่นคงร่วมกันระหว่างประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป 27 ประเทศ (มีความร่วมมือในการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจร่วมกัน)
- ครอบคลุมพื้นที่กว่า 4 ล้านตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ออสเตรีย เบลเยียม บัลแกเรีย ไชปรัส สาธารณรัฐเชค เดนมาร์ก เอสทัวเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี แลตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลตา เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน สวีเดน และสหราชอาณาจักร

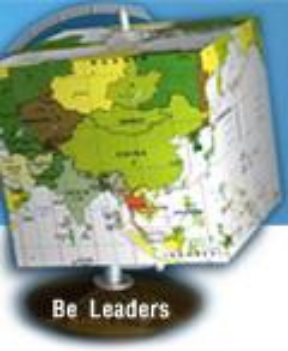
Overview

- ปัจจุบันจัดเป็นตลาดเดียวที่สินค้า บริการ เงินทุนและแรงงานสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรีโดยไม่มีการเก็บภาษีศุลกากรจากสินค้าหรือบริการที่ค้าขายระหว่างประเทศสมาชิก และทุกประเทศสมาชิกเก็บภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน (Common External Tariff) รวมทั้งมีนโยบายการค้า และการเงินร่วมกัน

การพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป

- ประชาคมยุโรป (European Community) เม.ย. 2494 – 2510
 - เม.ย. 2494 ลงนามในสนธิสัญญาปารีส (Treaty of Paris) โดย 6 ประเทศ (เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก ลักเซมเบิร์ก และอิตาลี) จัดตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community: ECSC)
 - พ.ศ. 2500 ลงนามในสนธิสัญญากรุงโรม (Treaties of Rome) 2 ฉบับเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Community: EEC) และประชาคมพลังงานปรมาณูยุโรป หรือยูเรตอม (The European Atomic Energy Community: EURATOM) ซึ่งภายหลังรวมทั้ง 3 ประชาคมเข้าด้วยกันเป็นประชาคมยุโรป

การพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป

- สหภาพศุลกากร (Customs Union) ก.ค. 2510 – ม.ค. 2529
 - มีสมาชิกรวมเพิ่มเป็น 12 ประเทศ รวมทั้งสหราชอาณาจักร สเปน และโปรตุเกส
 - ประเทศสมาชิกใช้พิกัดภาษีศุลกากรเดียวกัน ยกเลิกการจัดเก็บภาษีศุลกากรระหว่างกัน ใช้นโยบายการค้าร่วมกัน ยกเลิกการจำกัดปริมาณการค้าสินค้าระหว่างกัน และกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับการค้ากับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน (Common External Tariff)
 - กำหนดให้มีการดำเนินนโยบายการเกษตรร่วมกัน (Common Agriculture Policy: CAP) โดยมีการใช้ระบบการประกันราคาผลผลิต และการอุดหนุนการส่งออกที่เหมือนกัน

การพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป

- ตลาดยุโรปเดียว (European Single Market)
 - ก.พ. 2529 ร่วมกันลงนามในกฎหมายยุโรปเดียว (Single European Act) เพื่อรวมเป็นยุโรปเดียวตั้งแต่ 1 ม.ค. 2530 เพื่อขจัดมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เปิดเสรีการค้าบริการ ทำให้การเคลื่อนย้ายของเงินทุน และแรงงานเป็นไปอย่างเสรี โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิก
 - ปรับปรุงกฎระเบียบที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศสมาชิกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
 - ให้มีการเคลื่อนย้ายของประชาชน (แรงงาน) สินค้า บริการ และเงินทุนอย่างเสรี ภายใน ม.ค. 2536
- สหภาพเศรษฐกิจและการเงินแห่งยุโรป (European and Monetary Union: EMU)

วิวัฒนาการในการก่อตั้งสหภาพยุโรป

ปี/ค.ศ.	ความคืบหน้าในการก่อตั้ง
2495/1952	จัดตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community – ECSC) มีสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และ ลักเซมเบิร์ก
2500/1957	สมาชิก กลุ่ม ECSC ทั้ง 6 ประเทศได้ลงนามสนธิสัญญากรุงโรม (Treaties of Rome) เมื่อ 25 มีนาคม
2501/1958	จัดตั้งประชาคมพลังงานปรมาณู (European Atomic Energy Community – EURATOM) และประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (– EEC)
2510/1967	ทั้งสามองค์กร (ECSC EURATOM และ EEC) ได้รวมตัวกันภายใต้กรอบ EEC
2511/1968	EEC ได้พัฒนาเป็นสหภาพศุลกากร (Custom Union) และก้าวเข้าสู่การเป็นตลาดร่วม (Common Market)
2516/1973	สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก และไอร์แลนด์เข้าเป็นสมาชิก
2524/1981	กรีซเข้าเป็นสมาชิก
2529/1986	สเปนและโปรตุเกสเข้าเป็นสมาชิก
2530/1987	ออก Single European Act เพื่อพัฒนา EEC ให้เป็นตลาดเดียว และเรียกชื่อใหม่ว่า ประชาคมยุโรป (The European Community – EC)

วิวัฒนาการในการก่อตั้งสหภาพยุโรป

พ.ศ./ค.ศ.	ความคืบหน้าในการก่อตั้ง
2535/1992	ลงนามในสนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรืออีกชื่อหนึ่งว่า สนธิสัญญา มาสทริชต์ (Maastricht Treaty) เรียกชื่อใหม่ว่า สหภาพยุโรป (European Union – EU) มีเสาหลัก 3 ประการ คือ (1) ประชาคมยุโรป (2) นโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง และ (3) ความร่วมมือด้านกิจการ ยุติธรรมและกิจการภายใน
2538/1995	ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดนเข้าเป็นสมาชิก
2540/1997	ลงนามในสนธิสัญญาอัมสเตอร์ดัม (Treaty of) แก้ไขเพิ่มเติม สนธิสัญญา มาสทริชต์ เรื่องนโยบายร่วมด้านการ ต่างประเทศและความมั่นคง ความเป็นพลเมืองของสหภาพยุโรป และการปฏิรูปกลไกด้านสถาบันของสหภาพยุโรป
2544/2001	ลงนามในสนธิสัญญานีซ (Treaty of Nice) เน้นการปฏิรูปด้านสถาบันและกลไกต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป เพื่อ รองรับการแข่งขันสมาชิกภาพ
2547/2004	รับสมาชิกเพิ่มอีก 10 ประเทศ ได้แก่ ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย และสโลวีเนีย
2550/2007	รับสมาชิกเพิ่มอีก 2 ประเทศ ได้แก่ โรมาเนียและบัลแกเรีย โดยรวมแล้วมีประเทศสมาชิก EU ทั้งหมด 27 ประเทศ

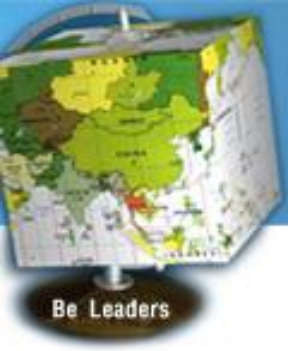

การเจรจาความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรปที่อยู่ระหว่างการเจรจา

ความตกลง	ประเทศ/กลุ่มประเทศในภาคี	สถานะความตกลง
สหภาพยุโรป – เกาหลีใต้	เกาหลีใต้	สรุปผลการเจรจาแล้ว มีการลงนามย่อแล้ว
สหภาพยุโรป-กลุ่มประเทศ ACP (African and Pacific Countries)	กลุ่มประเทศ ACP (African and Pacific Countries)	นอกจากกลุ่มแคริบเบียนที่ความตกลงมีผลบังคับใช้แล้ว กลุ่มอื่นยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – อินเดีย	อินเดีย	ยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – กลุ่มอเมริกากลาง ()	คอสตาริกา เอลซัลวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส และนิการากัว ยกเว้นปานามายังคงเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ในการเจรจา	ยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – ตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (MERCOSUR)	อาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย อุรุกวัย และเวเนซุเอลา	ยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – ประชาคมแอนดิส (Comunidad Andina de Naciones or CAN)	โบลิเวีย โคลัมเบีย เอกวาดอร์ และเปรู	ยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – สิงคโปร์	สิงคโปร์	ยังอยู่ระหว่างการเจรจา
สหภาพยุโรป – คณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC)	ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน คูเวต และกาตาร์	พักการเจรจาชั่วคราว
สหภาพยุโรป – อาเซียน (ASEAN)	กลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ	พักการเจรจาชั่วคราว

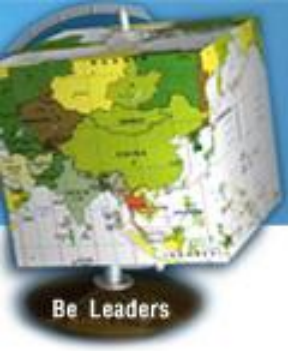
ที่มา: 1. European Commission, <http://ec.europa.eu/>

2. World Trade Organization, <http://rtais.wto.org/UI/PublicAllRTAList.aspx>

วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มสหภาพยุโรป

1. เพื่อสร้างสหภาพทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ จัดตั้งเป็นตลาดร่วมเพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศสมาชิกให้สูงขึ้น
2. ลด หรือยกเลิกมาตรการทางภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก และภูมิภาคโดยรวม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการการประชาคมยุโรป (The European Commission) ทำหน้าที่แทนประเทศสมาชิกประชาคมยุโรป และรายได้จากภาษีที่เก็บได้จะเก็บรวบรวมไว้เป็นเงินกองทุนรวมของประชาคมยุโรป

วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มสหภาพยุโรป

3. มีระบบภาษีศุลกากรร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางเริ่มต้นของการกำหนดนโยบายการค้าร่วมกัน และเพิ่มเติมมาตรการอื่นๆ ตามความเหมาะสม เช่น ในปี 2522 มีการกำหนดมาตรการเสริม 2 มาตรการ คือ มาตรการเกี่ยวกับการทุ่มตลาด (Antidumping) และมาตรการตอบโต้ (Countervailing Duty: CVD)
4. จัดเก็บภาษีในอัตราเดียวกันกับประเทศนอกกลุ่ม รวมทั้งสนับสนุนให้มีการเคลื่อนย้ายของเงินทุนและแรงงานภายในประชาคมยุโรป

ความครอบคลุมและระดับการเปิดเสรีภายในกลุ่มประเทศสมาชิก EU

- ในการจัดตั้งสหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรือที่เรียกกันว่า สนธิสัญญามาสทริชต์ (Maastricht Treaty) ในปี 2535 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดแนวทางการรวมตัวให้ยุโรปเป็นหนึ่งเดียว คือ มีนโยบายการเมือง การต่างประเทศ เศรษฐกิจการเงินและสังคมเพียงนโยบายเดียว และมีการเคลื่อนย้าย สินค้า บริการ ประชากร แรงงาน และเงินทุนได้อย่างเสรี สนธิสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในปี 2536 โดยสาระสำคัญของสนธิสัญญามาสทริชต์ ประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars)

เสาหลักที่ 1: ประชาคมยุโรป (European Community)

- เป็นการรวมอำนาจอธิปไตยของประเทศสมาชิกไว้ในประชาคม และมีการบริหารอธิปไตยร่วมกันในด้านต่อไปนี้
 - การเป็นตลาดเดียว (Single Market) ที่มีการเคลื่อนที่อย่างเสรีของสินค้า บริการ บุคคล และเงินทุน
 - การมีนโยบายร่วม (Common Policies) ในด้านการค้า การเกษตร พลังงาน สิ่งแวดล้อม ประมง และสังคม เป็นต้น

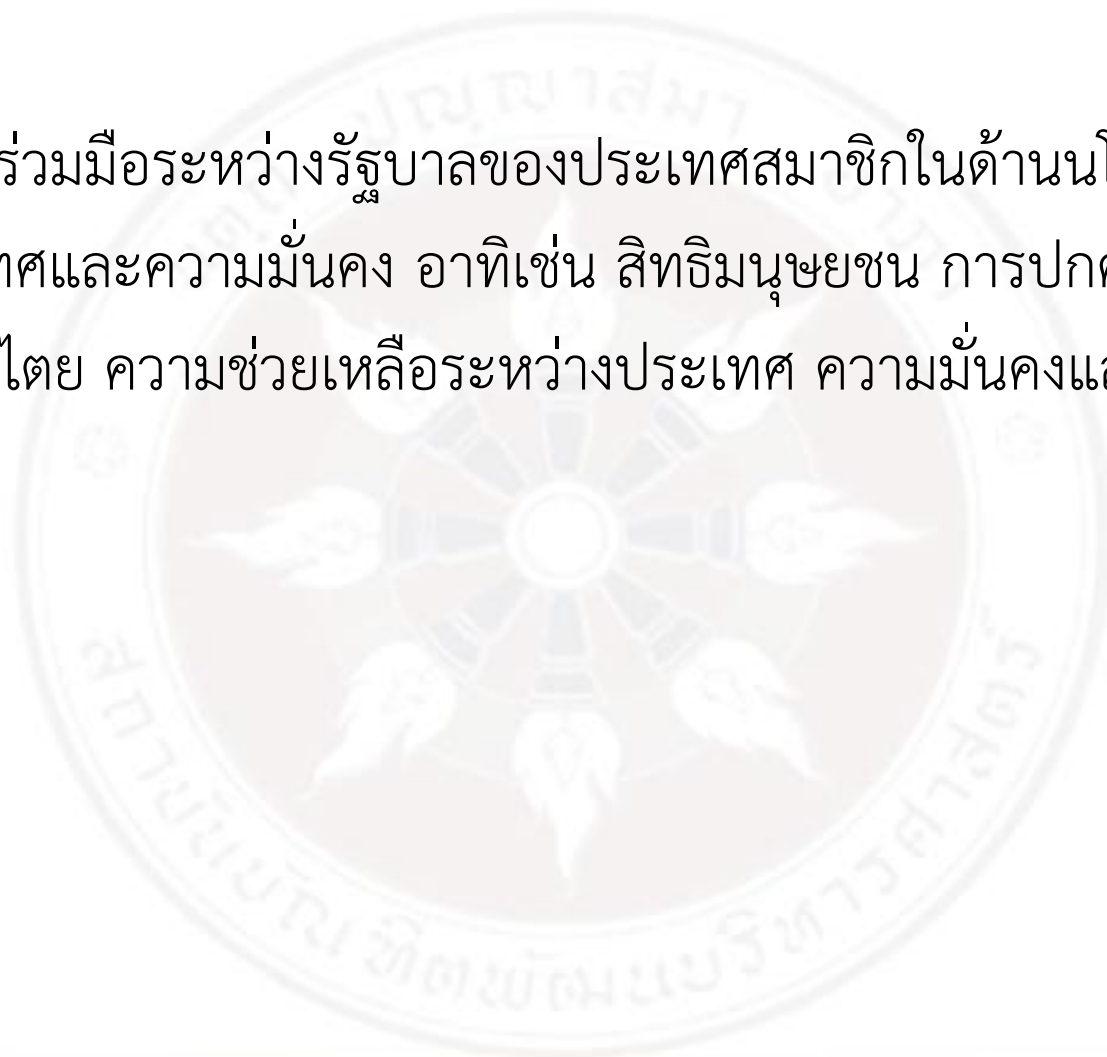
เสาหลักที่ 1: ประชาคมยุโรป (European Community)

- สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) โดยประเทศสมาชิกต้องมีการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยลดความแตกต่างผันผวนในด้านค่าเงินของแต่ละประเทศ พร้อมทั้งมีการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) และมีการใช้เงินสกุลเดียวคือเงินยูโร
- เงินสกุลยูโร เริ่มมีการประกาศใช้ภายในปี 2545 ปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมใน Eurozone จำนวน 16 ประเทศสมาชิก ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม ไชปรัส ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก มอลตา เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สโลวาเกีย สโลวีเนีย และสเปน

เสาหลักที่ 2: นโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง (Common Foreign and Security Policy- CFSP)

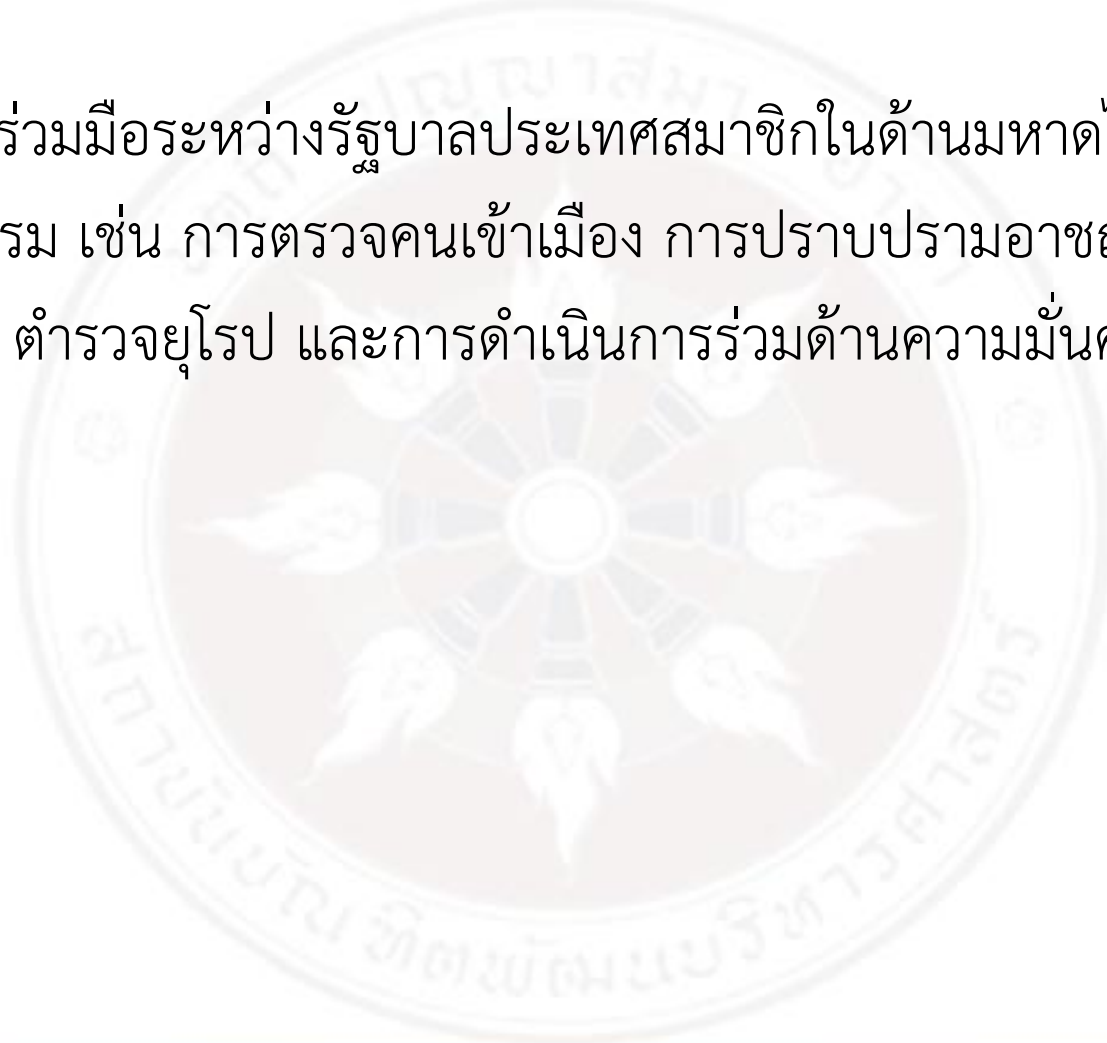
- เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลของประเทศสมาชิกในด้านนโยบายต่างประเทศและความมั่นคง อาทิเช่น สิทธิมนุษยชน การปกครองระบอบประชาธิปไตย ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ความมั่นคงและการรักษาสันติภาพ

เสาหลักที่ 3 : ความร่วมมือด้านกระบวนการยุติธรรมและกิจการภายใน (Cooperation in Justice and Home Affairs)

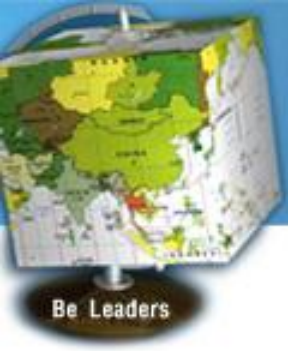
- เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลประเทศสมาชิกในด้านมหาดไทย ตำรวจ และยุติธรรม เช่น การตรวจคนเข้าเมือง การปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติด ตำรวจยุโรป และการดำเนินการร่วมด้านความมั่นคงภายใน

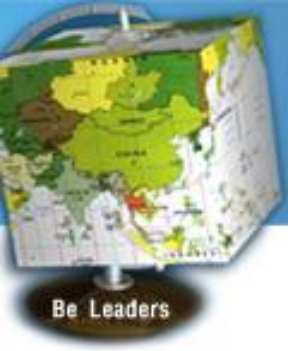
ความครอบคลุมและระดับการเปิดเสรีภายในกลุ่มประเทศสมาชิก EU

- ในปี 2544 ประเทศสมาชิกได้ลงนามในสนธิสัญญานีซ (Treaty of Nice) ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีผลบังคับใช้ในปี 2546 สนธิสัญญานี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปสถาบันสหภาพยุโรปที่สำคัญ อาทิเช่น ขนาดและองค์ประกอบของกรรมาธิการยุโรป (European Commission) การเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภายุโรป (European Parliament) การจัดระบบใหม่สำหรับการลงคะแนนเสียงในคณะมนตรี (Council) เป็นต้น

ความครอบคลุมและระดับการเปิดเสรีภายในกลุ่มประเทศสมาชิก EU

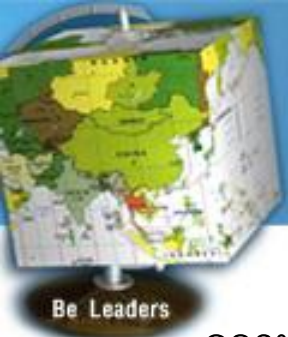
- ตุลาคม 2547 ผู้นำประเทศและรัฐบาลของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อยุโรป (Treaty Establishing a Constitution for Europe) โดยรัฐธรรมนูญนี้ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของ EU ที่ได้รวบรวมสนธิสัญญาสำคัญต่างๆไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน แต่เนื่องจากประเทศสมาชิกบางประเทศปฏิเสธที่จะลงนามสัตยาบันในสนธิสัญญาดังกล่าว จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขจนเกิดเป็นสนธิสัญญาลิสบอน (Treaty of Lisbon) ขึ้น หรือที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า Reform Treaty โดยประเด็นหลักของสนธิสัญญาลิสบอนที่แตกต่างจากสนธิสัญญาเดิมได้แก่

สนธิสัญญาลิสบอน (Treaty of Lisbon)

- ความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ โดยให้การส่งเสริมการดำเนินการมาตรการในระดับระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาคและระดับโลก
- ทางด้านนโยบายการค้า EU ได้ขยายคำจำกัดความ/ขอบเขตของ Common Trade Policy ให้รวมเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การค้าบริการ และการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ และกำหนดให้ใช้การลงคะแนนเสียงแบบ Qualified majority voting (QMV)* สำหรับการเจรจาการค้า ยกเว้นกรณีที่มีผลกระทบด้านวัฒนธรรมและสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งให้ใช้ในการลงคะแนนเสียงแบบฉันทามติ

*การลงคะแนนเสียงแบบ Qualified majority voting (QMV) จะต้องได้คะแนนเสียงร้อยละ 55 ของประเทศสมาชิก (อย่างน้อย 15 ประเทศ) ซึ่งมีประชากรรวมร้อยละ 65 ของประชากรใน EU

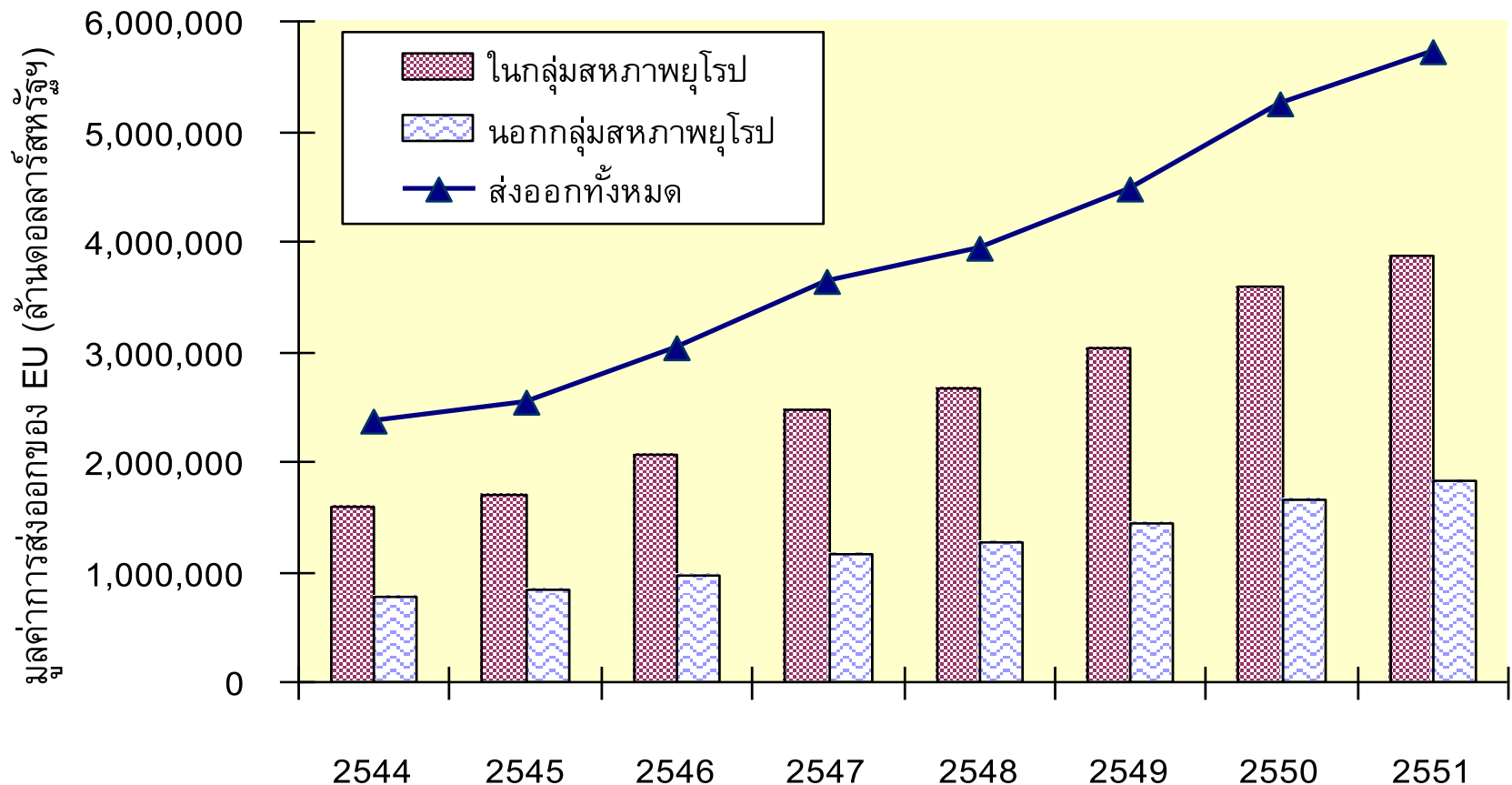

สนธิสัญญาลิสบอน (Treaty of Lisbon)

- ความร่วมมือด้านเสรีภาพ ความมั่นคงและความยุติธรรม (Freedom, Security and Justice) ได้กำหนดให้ใช้การลงคะแนนเสียงแบบ QMV เช่นกัน จากเดิมใช้การลงคะแนนเสียงแบบฉันทามติ โดยจากเดิมเป็นการร่วมมือในลักษณะ intergovernmental cooperation
- เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิที่จะขอลถอนตัวจากการเป็นสมาชิก EU ได้เป็นครั้งแรก โดยต้องแจ้งให้ European Council ทราบและจัดทำความตกลงเพื่อถอนตัวจากสมาชิกสหภาพยุโรป โดย European Council เป็นผู้ตกลงในนามของ EU ด้วยการลงคะแนนเสียงแบบ QMV นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ประเทศที่ถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกสามารถขอกลับเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ได้
- นโยบายด้านทหาร ขยายขอบเขตความร่วมมือด้านทหาร รวมถึงการต่อต้านการก่อการร้าย และกำหนดพันธกรณี Mutual defense ที่ประเทศสมาชิกจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีที่ถูกรุกราน

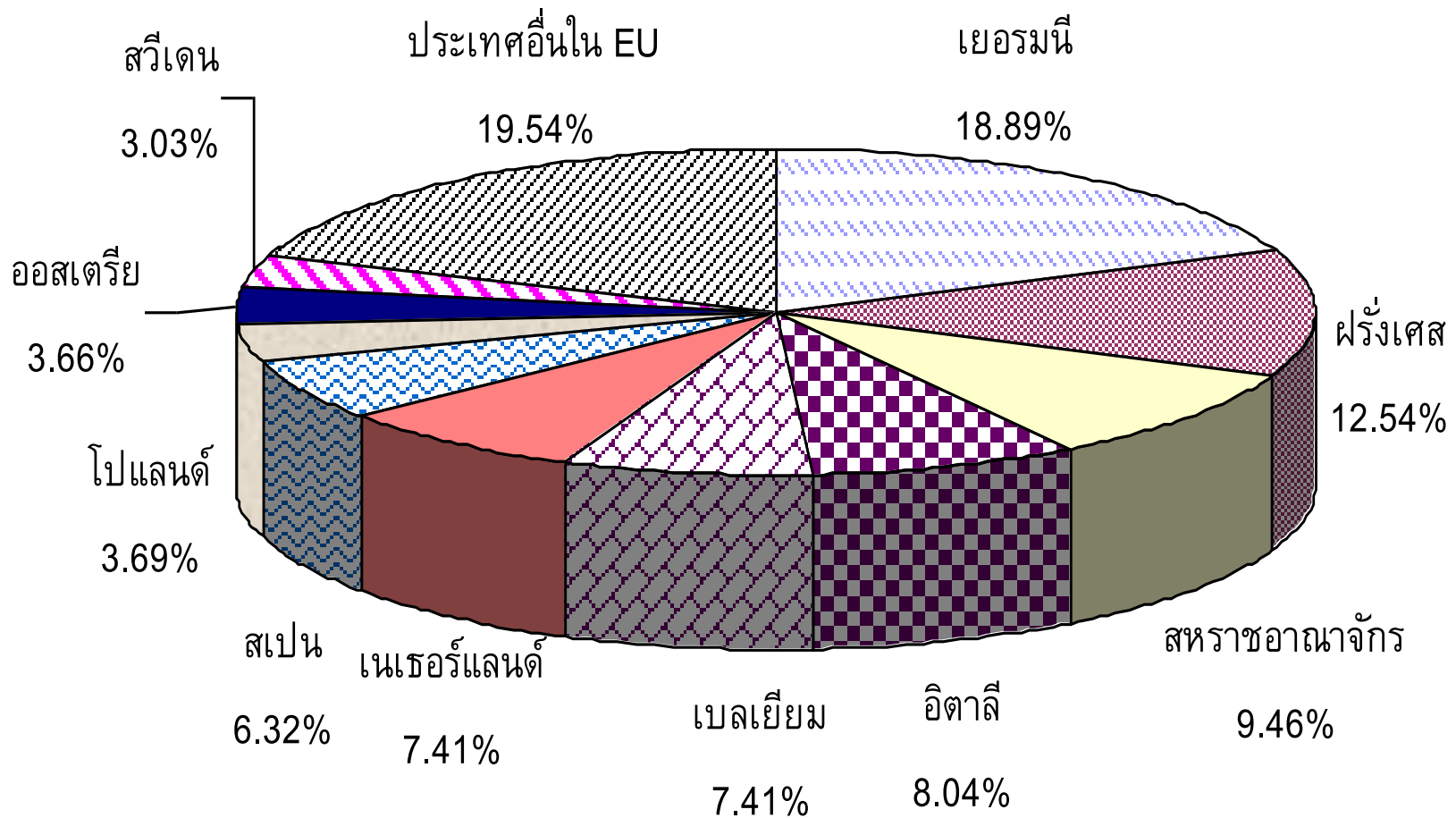
การส่งออกสินค้าของสหภาพยุโรป ปีพ.ศ. 2544 - 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

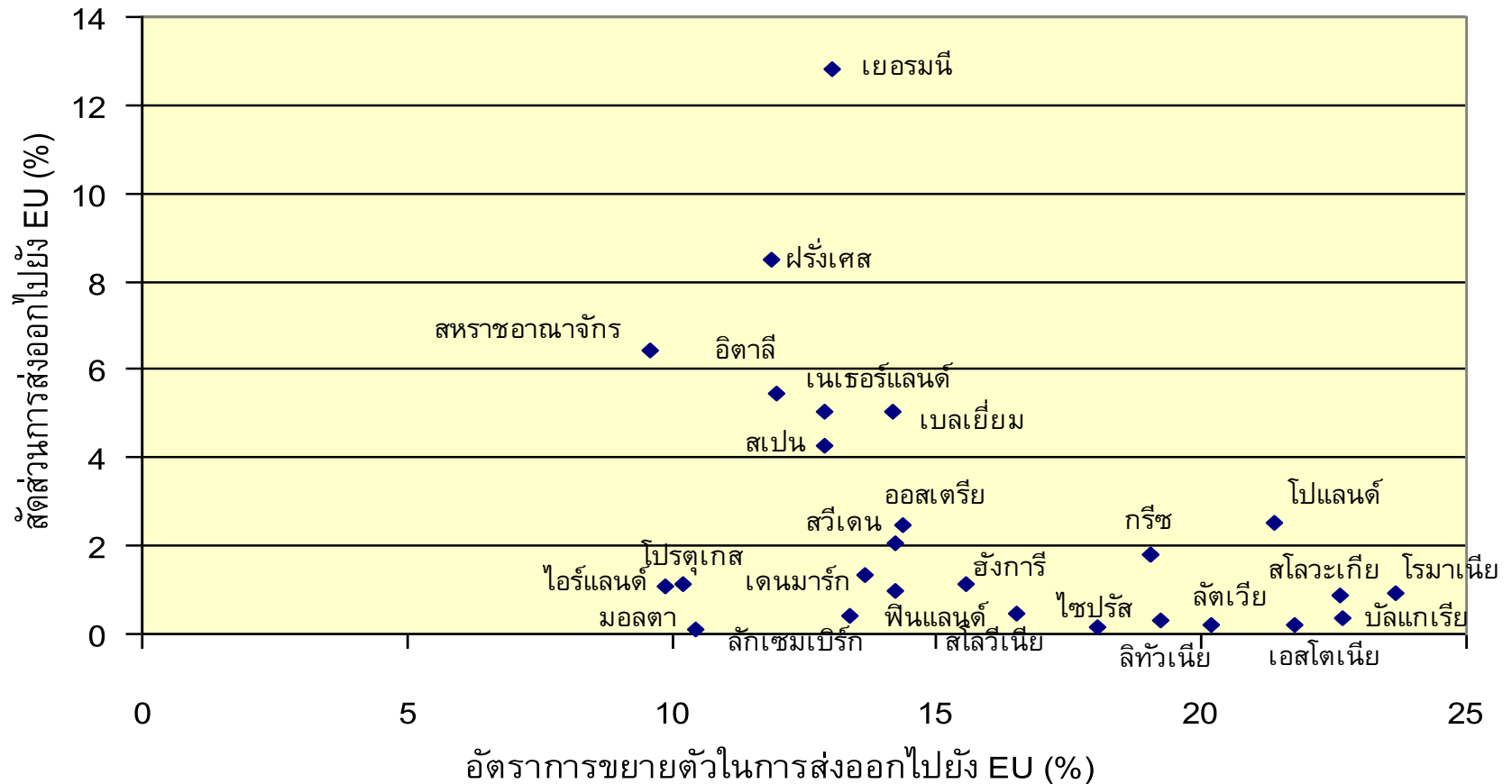
สัดส่วนมูลค่าการส่งออกภายในกลุ่มสหภาพยุโรป (Intra-trade) ปี พ.ศ. 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

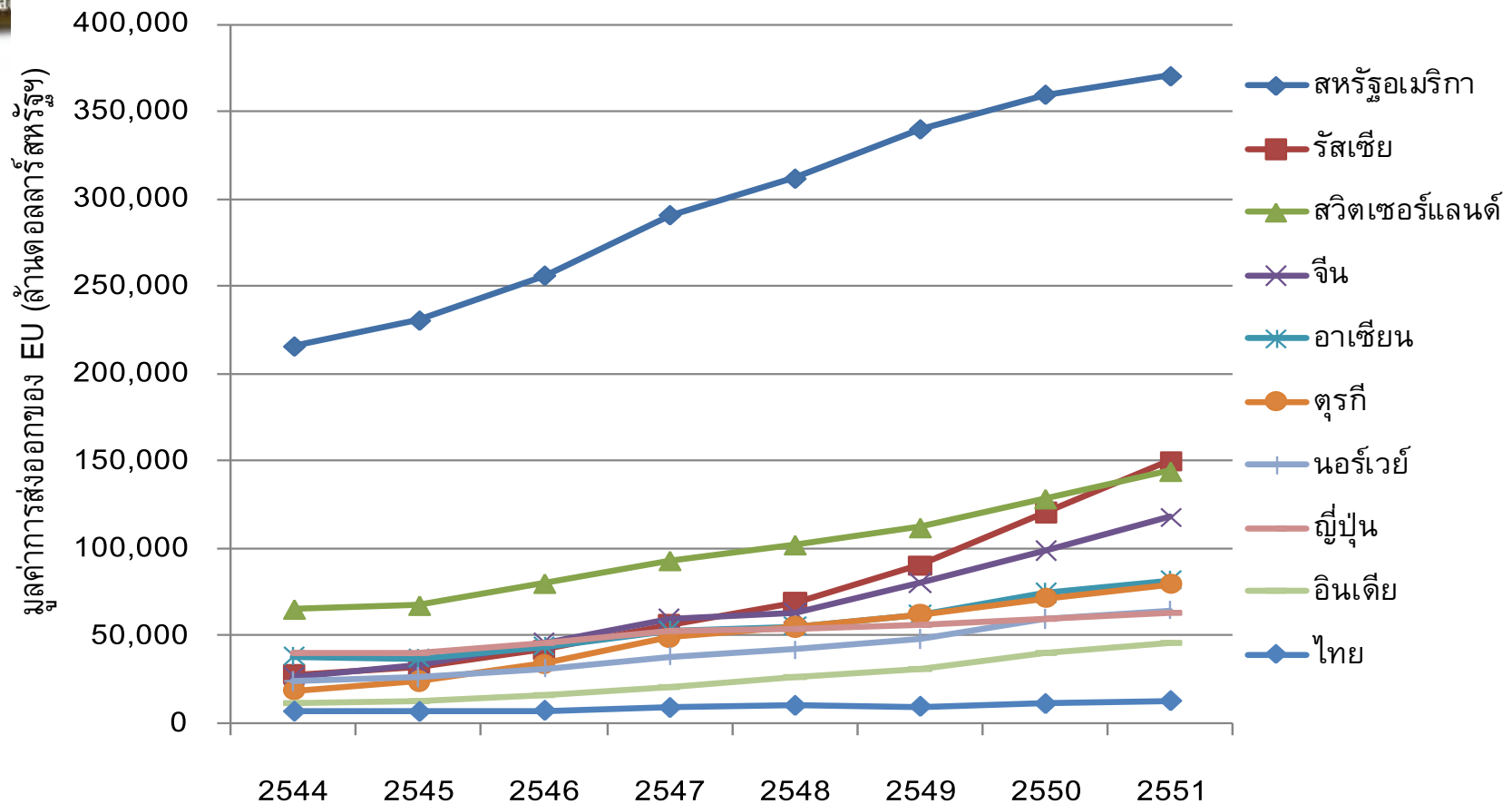
อัตราการขยายตัวเฉลี่ยและสัดส่วนการส่งออกสินค้าภายในกลุ่ม สหภาพยุโรป ปี พ.ศ. 2544 – 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

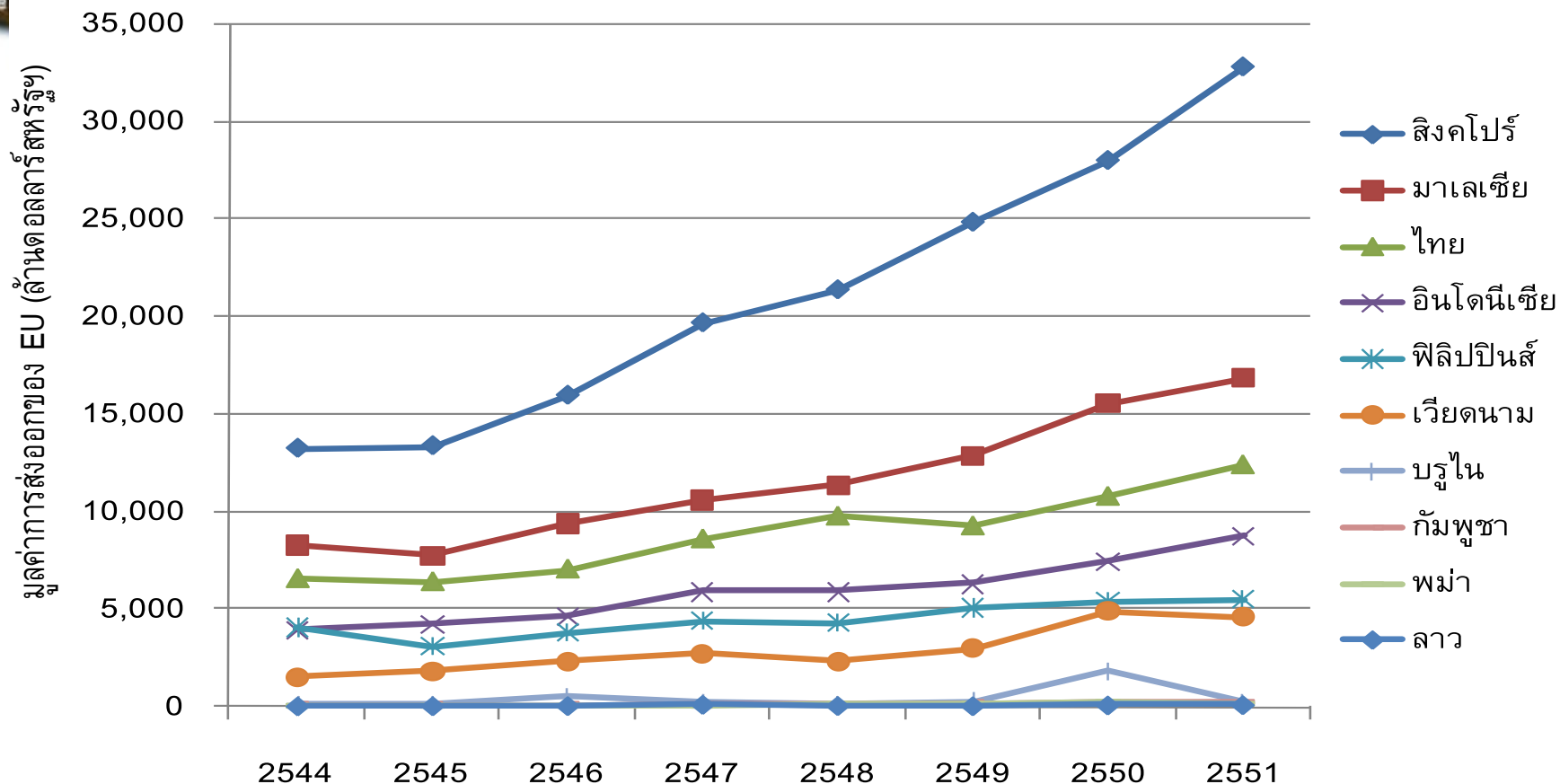
มูลค่าการส่งออกสินค้าของกลุ่มสหภาพยุโรป จำแนกตาม ประเทศผู้นำเข้าสินค้าที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2544 – 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

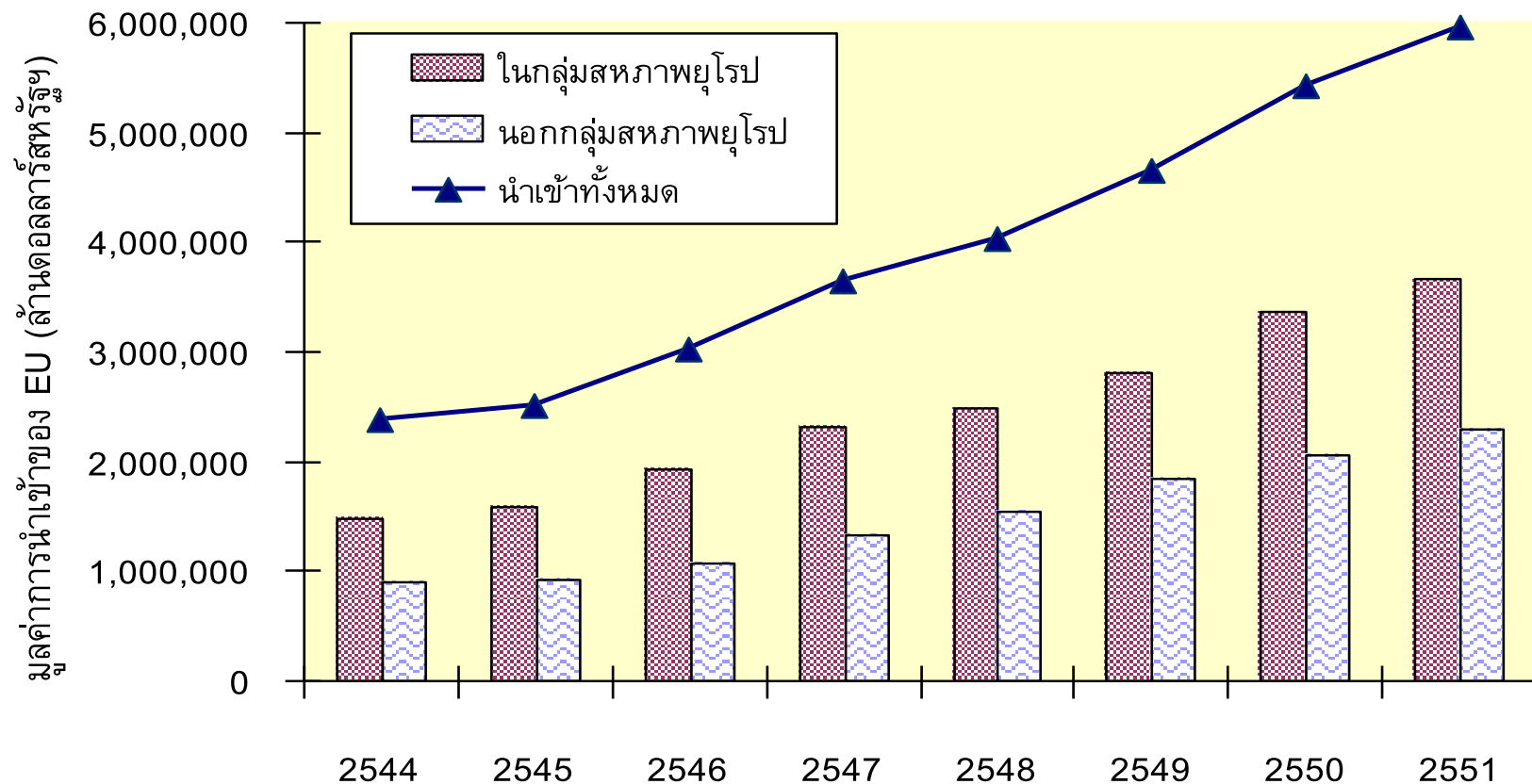
มูลค่าการส่งออกสินค้าของกลุ่มสหภาพยุโรปไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

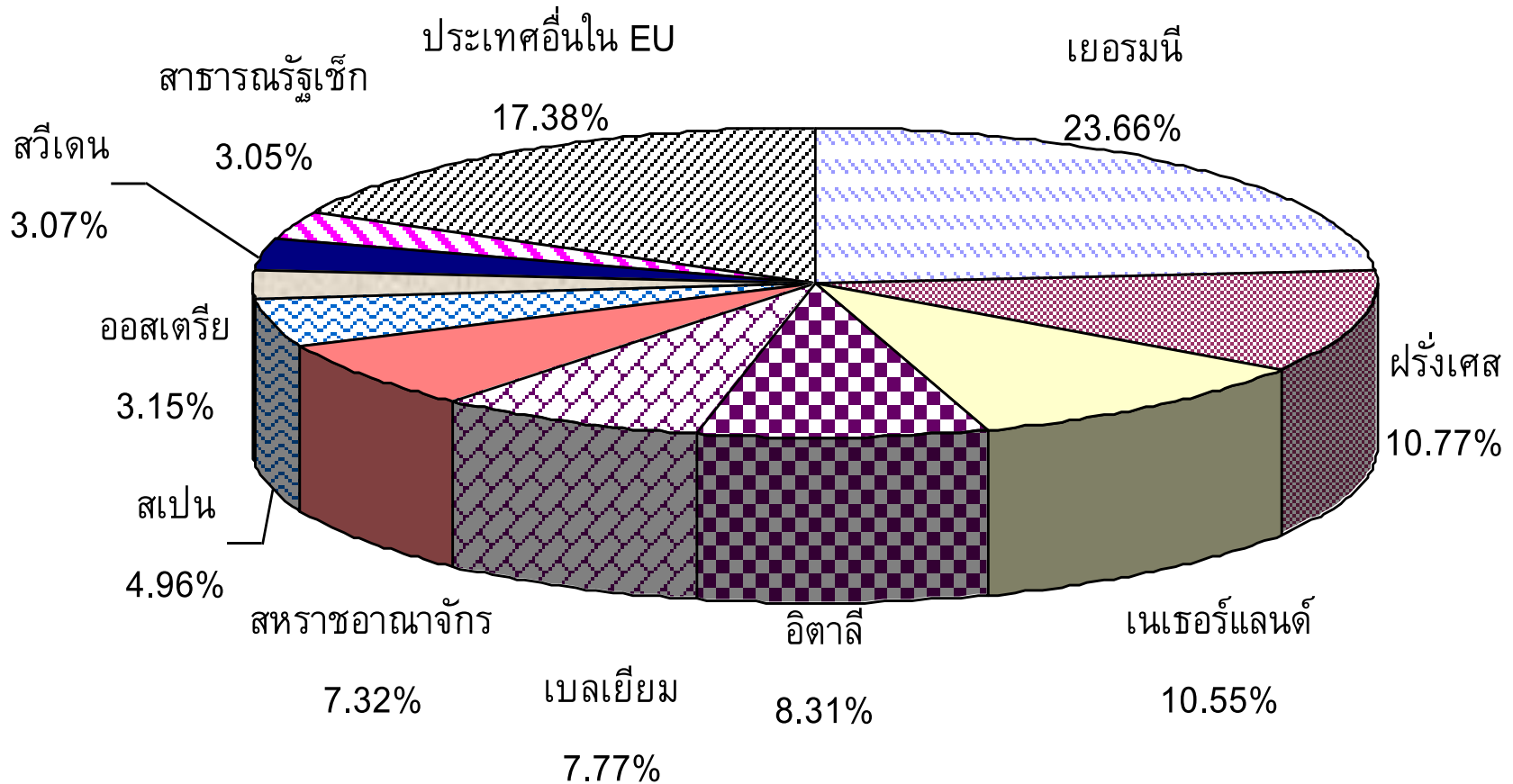
การนำเข้าสินค้าของสหภาพยุโรป ปี พ.ศ. 2544 - 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

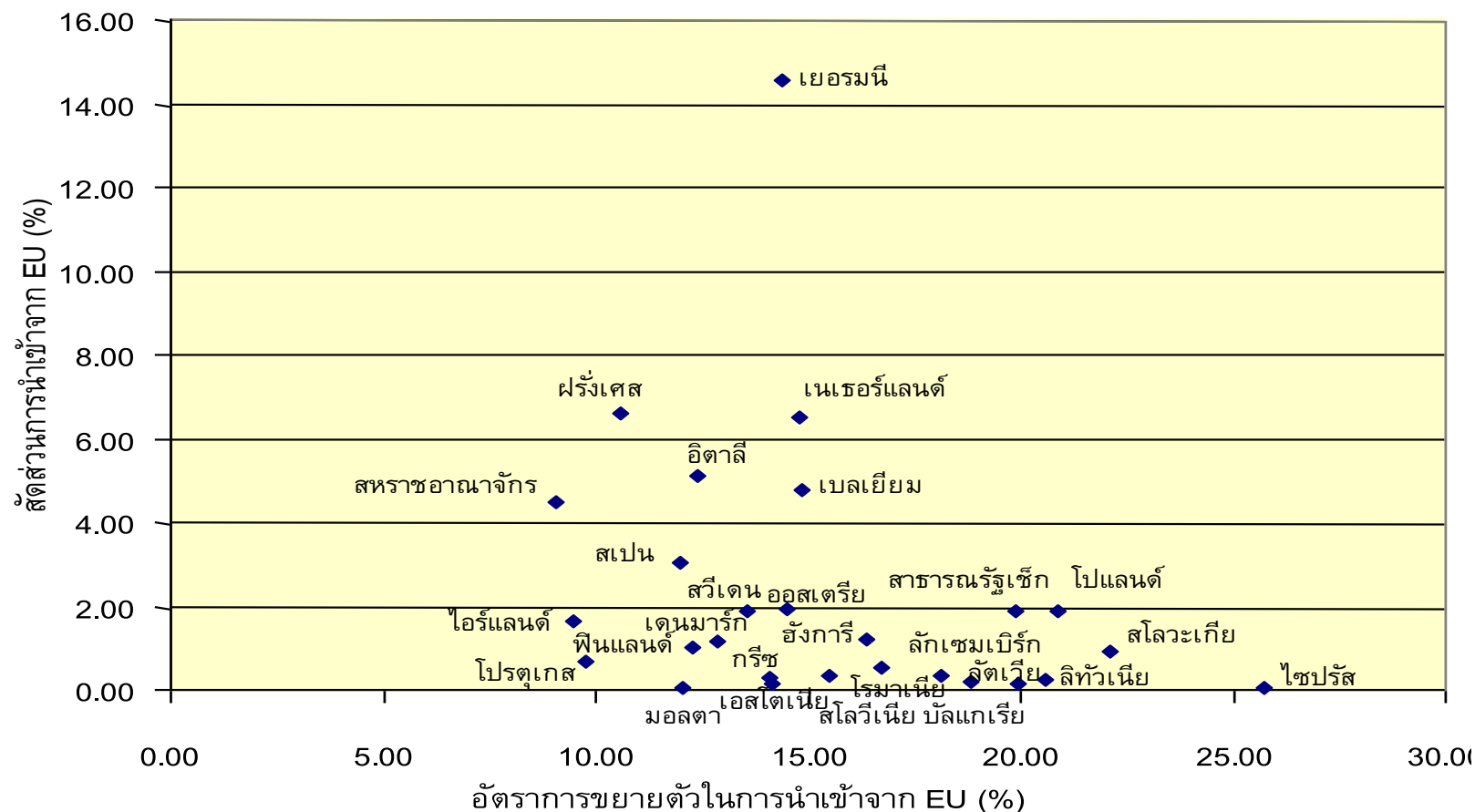
สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าภายในกลุ่มสหภาพยุโรป (Intra-trade) ปี พ.ศ. 2551

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

อัตราการขยายตัวเฉลี่ยและสัดส่วนการนำเข้าสินค้าภายในกลุ่ม สหภาพยุโรป ปี พ.ศ. 2544 – 2551

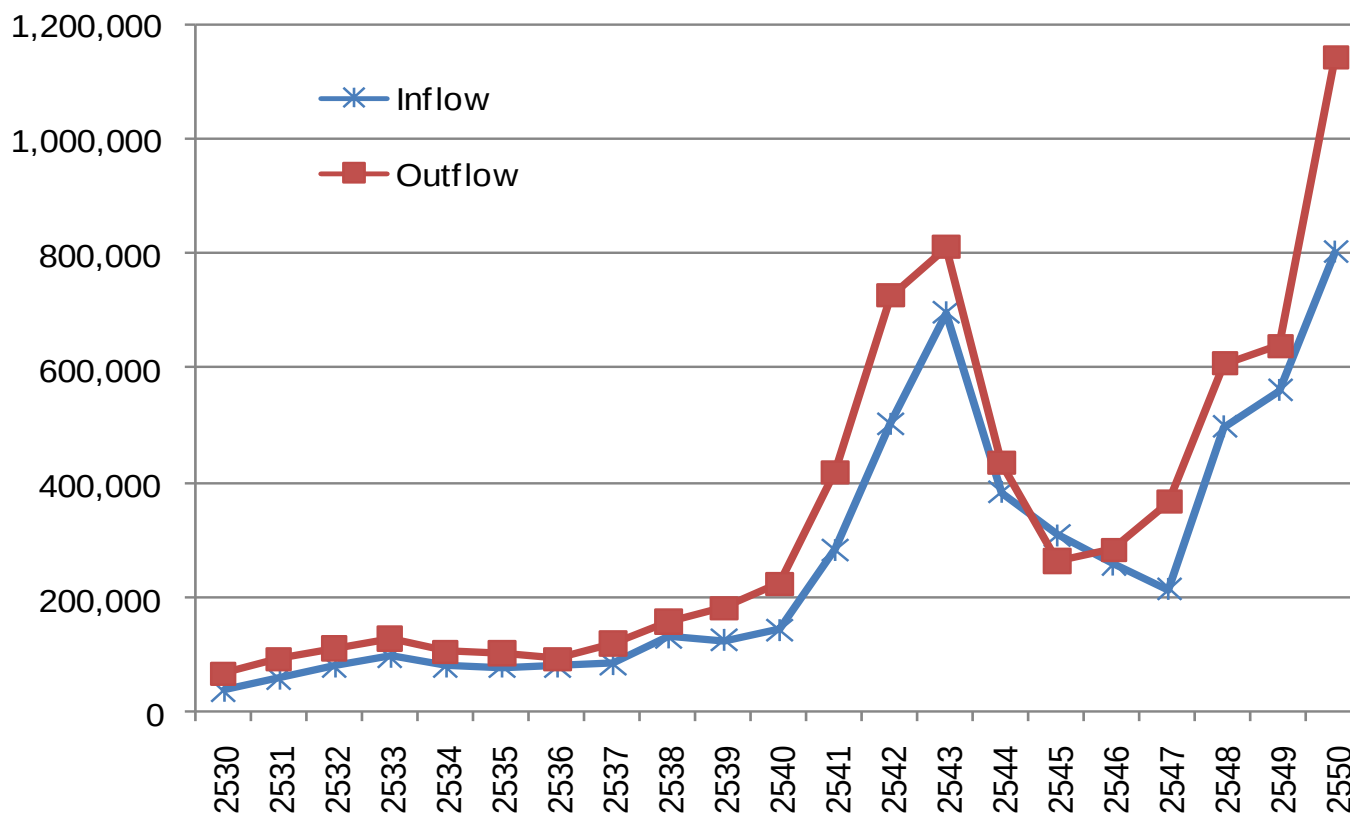

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

การลงทุนโดยตรงของสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2530 – 2550

มูลค่าเงินลงทุนโดยตรง (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ที่มา: World Investment Report (WIR 2008), UNCTAD